

17—18 april

Debatter m. m.

Onsdagen den 17 april	Sid.
Anslag under sjätte huvudtiteln (forts.):	
Statens trafiksäkerhetsråd	5
Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder	7
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	10
Anslag under tionde huvudtiteln:	
Bidrag till kursverksamheten m. m. vid statens institut för hantverk och industri	13
Om anslag för prospekteringsarbeten i Kaunisvaara	15
Statens pris- och kartellnämnd	15
Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning	18
Fonden för idrottens främjande, m. m.	29
Om anslag för teckning av aktier i Aktiebolaget Statens skogsindustrier	43
Interpellation av herr Edström ang. inrättande av ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor	45

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 17 april	
Gemensamma omröstningar:	
ang. anslag till Försvarets personalvård: Avlöningar	3
ang. anslag till svenska ekumeniska nämnden	3
Statsutskottets utlåtande nr 6, ang. utgifterna inom kommunikationsdepartementet (punkterna 24—96)	4

	Sid.
Första lagutskottets utlåtande nr 15, om en översyn av lagstiftningen rörande barn utom äktenskap	12
Jordbruksutskottets utlåtande nr 6, ang. reglering av priserna på fisk, m. m.	12
— nr 7, ang. bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.	12
— memorial nr 8, ang. departementsvis uppgjorda förteckningar över försäljningar av viss kronan tillhörig fast egendom	12
Statsutskottets utlåtande nr 10, ang. utgifterna inom handelsdepartementet	12
— nr 50, ang. uppförande av en atomkraftstation i Marviken	44

Onsdagen den 17 april

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Herr *Bergman* och fru *Myrdal* anmälde, att de åter infunnit sig vid riksdagen, den förre den 6 innevarande april och den senare denna dag.

Sedan kamrarna stannat i olika beslut angående statsutskottets i utlåtande nr 4 punkten 139 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts i innevarande års statsverksproposition framlagda förslag om anslag till Försvarets personalvård: Avlöningar ävensom motionerna I: 100 och II: 116, företogs nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av samma utskott i dess memorial nr 49 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att motionerna I: 100 och II: 116 icke må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren, med bifall till motionerna I: 100 och II: 116, beslutat, att tjänsten som stabspastor omvandlas till heltidstjänst, samt bemyndigat Kungl. Maj:t att överskrida anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med belopp, som på grund härav må finnas erforderligt.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 77;

Nej — 65.

Därjämte hade 4 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 325, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 105 ja och 108 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 182 ja och 173 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Efter det kamrarna fattat olika beslut rörande statsutskottets i utlåtande nr 39 punkten 81 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts i innevarande års statsverksproposition framlagda förslag om anslag till Bidrag till svenska ekumeniska nämnden ävensom motionerna I: 67 och II: 84, anställdes nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av nämnda utskott i dess memorial nr 55 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 67 och II: 84, till Bidrag till svenska ekumeniska nämnden för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 27 000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 67 och II: 84, till Bidrag till svenska ekumeniska nämnden för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst omröstningsappa-

rat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 74;

Nej — 71.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 326, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 106 ja och 108 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 180 ja och 179 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Justerades protokollen för den 2, 3 och 5 i denna månad.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Jag anhåller härmed om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 17—den 26 april för att delta i möte med flyktingkommittén inom Europarådet.

Stockholm den 16/4 1963

Yngve Möller

Den begärda ledigheten beviljades.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 125, angående vissa frågor rörande jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering, m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 126, med förslag till lag om ändring i arbetarskyddslagen den 3 januari 1949 (nr 1), m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 128, med förslag till förordning om ändring i tulltaxeförordningen den 13 maj 1960 (nr 391), m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 131, angående överlåtelse av viss kronan tillhörig mark m. m. genom försäljning till Oxelösunds stad.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 132, angående försäljning av viss allmänna arvsfonden tillfallen fast egendom.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 133, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Europarådets rådgivande församling år 1962 och 1963 vid dess fjortonde ordinarie möte fattade beslut.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 137, med förslag till lag om ändrad lydelse av 15 kap. 29 § giftermålsbalken, m. m.;

nr 138, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 3 och 4 §§ lagen den 19 juni 1942 (nr 429) om hyresreglering m. m., så ock om fortsatt giltighet av samma lag, m. m.; samt

nr 141, med förslag till lag om gravrätt m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet motionerna nr 695 och 696.

Föredrogs och bordlades ånyo andra lagutskottets utlåtanden nr 28—30, 32—34 och 36—39 samt tredje lagutskottets utlåtanden nr 14—16.

Fortsattes föredragningen av statsutskottets utlåtande nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna å driftbudgeten för budgetåret 1963/64 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

*Punkten 24***Anslag till statens trafiksäkerhetsråd**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1963 förordad stat för statens trafiksäkerhetsråd m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64, dels ock till Statens trafiksäkerhetsråd m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 228 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I förevarande sammanhang hade utskottet till behandling förehått två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lundström* och *Virgin* (I: 502) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Nordgren* och *Carlsson* i Stockholm (II: 614), vari hemställdes, att riksdagen måtte dels till Statens trafiksäkerhetsråd m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett forskningsanslag av 358 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dels föranställa om inrättande av en befattning som kanslichef i Bo 1 hos rådet.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 502 och II: 614,

a) godkänna i punkten införd stat för statens trafiksäkerhetsråd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64;

b) till Statens trafiksäkerhetsråd m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 228 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Reservation hade anmälts av herr *Källenius*, som dock ej antytt sin mening.

Herr LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Det är med djup bedrövelse som jag konstaterar statsutskottets ställningstagande till den fråga som det här gäller och som har aktualiserats i ett motionspar i denna kammare och i medkammaren. Jag har en känsla av att

utlåtandet närmast bygger på det ståndpunktstagande som regeringen och statskontoret har gjort och på en djup ovilja att rubba statsverkspropositionens beräkningar. Anslagsmässigt gäller det här en ganska ringa ökning till trafiksäkerhetsforskningen, men framför allt är det en organisatorisk fråga av mycket stor betydelse för hela trafiksäkerhetsproblemet. Trots den behandling som motionerna rönt i utskottet ber jag, herr talman, ändå att få anföra några ord.

Statens trafiksäkerhetsråd har, som alla vet, till uppgift att utföra viktiga forskningsuppgifter rörande trafiksäkerheten. Till sina största delar är trafiksäkerhetsfältet ännu outforskat. Vi vet fortfarande skrämmande litet om det invecklade samspel mellan olycksorsakernas olika funktioner som utlöser en olycka och styr dess fortsatta förlopp.

I sina anslagsäskanden har trafiksäkerhetsrådet gjort en imponerande uppräkningslista av alla de olika uppgifter som det här är fråga om. Det är utomordentligt intressanta, allvarliga och viktiga spörsmål. Grundforskningen sker i olika institutioner, men den tillämpade forskningen — och det är ju den som har den direkta betydelsen för trafiksäkerhetsarbetet — måste erfarenhetsmässigt utföras i rådets egen regi. Det är här som svårigheterna uppstår.

Kvalificerat folk för att utföra dessa forskningsuppgifter står inte att få utan vidare. Det är en enorm konkurrens om akademiker med erforderliga kvalifikationer. Universitet, högskolor och vetenskapliga institutioner slåss om denna arbetskraft. Därvid vinner oftast den som har särskilda forskningstjänster att ställa till förfogande, vilket trafiksäkerhetsrådet inte har. De lösa anställningsförhållanden som trafiksäkerhetsrådet kan bjuda gör det svårt för rådet att förvärva kvalificerade krafter och svårt att behålla dem som man tillfälligtvis kan få. Rådet har därför nödgats att arbeta med en alltför liten personaluppsättning i sin forskningsgrupp. Detta har måst ske i en sådan omfattning, att man säger att möjligheterna att motsvara de krav som enligt instruktionen ställs på rådet är starkt försvårade.

Anslag till statens trafiksäkerhetsråd

Av dessa skäl har rådet begärt att få inrätta ett antal forskningstjänster, men Kungl. Maj:t har sagt nej. Som motiv för sitt avslag har statsrådet åberopat ett remissyttrande från statskontoret. Man tar då med intresse del av vad statskontoret anfört. Det är ju ett sakkunnigt ämbetsverk, som får anses ha alla fakta i ärendet på sina fem fingrar, om nu ett ämbetsverk har några fingrar. Statskontoret har pekat på att statsmakterna fastställde trafiksäkerhetsrådets nuvarande organisation så sent som år 1959, varför denna inte bör ändras så snart efteråt. »Tillräckliga skäl» har inte förebragts härför, heter det.

Jag kan inte dela den uppfattningen. Sedan 1959 har den förändringen inträtt att konkurrensen om kvalificerade akademiker på det tekniskt-naturvetenskapliga området, där rådets forskningsarbete i betydande omfattning försiggår, har ökat enormt. Den arbetskraft som man kunde få 1959 och åren närmast dessförinnan, då trafiksäkerhetsrådets organisation uppgjordes, går inte att få i dag. Är inte detta tillräckliga skäl? Skall man nödgas komma i den situationen att trafiksäkerhetsrådet blir praktiskt taget oförmöget att lösa de kvalificerade uppgifter som det är satt att lösa, innan man kan anse att »tillräckliga skäl» för en ändring föreligger?

Sedan år 1959 har antalet bilar på de svenska vägarna ökat från omkring 950 000 till cirka 1 550 000. Härtill kommer ett stort antal motorcyklar. Antalet polisanmälda trafikolyckor har från år 1959 till nu ökat med omkring 1 500 per år, alltså från 57 000 år 1958 till 63 000 nu. Är inte denna ökning skäl till att verkligen ta upp trafiksäkerhetsfrågan till allvarligt begrundande? Därtill kommer ju att antalet polisanmälda trafikolyckor inte ger en verklig bild av det totala antalet inträffade olycksfall, därför att de flesta trafikolyckor kanske inte polisanmäls. En betydligt klarare bild av situationen får man genom att se på bilförsäkringsbolagens läge. Olyckorna i motortrafiken har ökat så mycket att försäkringsbolagen i följd nödgades höja försäkringspremierna med 20 procent.

Ändå gick inte rörelsen ihop för dem, utan försäkringsbolagen gick i följd med en förlust på omkring 70 miljoner kronor. Detta har medfört att bolagen tvingats i år ytterligare öka sina premier med 20—30 procent. Denna nya premiehöjning har skett i samförstånd med och under kontroll av försäkringsinspektionen. Är inte allt detta tillräckliga skäl för att fråga sig, om ändå inte på trafiksäkerhetsforskningsområdet situationen nu är väsentligt förändrad mot vad den var 1958—1959?

Men, säger då Kungl. Maj:t och utskottet, själva forskningsanslaget ökar ju i budgeten med 100 000 kronor mer än vad trafiksäkerhetsrådet har begärt. Låt mig då påpeka, att samtidigt som detta anslag ökas på det sättet, prutar Kungl. Maj:t rådets begäran om ökning av anslaget till avlöningar från 249 000 till 24 000, och de 24 000 kronorna är i huvudsak till för automatiska utgiftsökningar. Vad som har skurits bort motsvarar ungefär vad de här forskningstjänsterna skulle kosta. Det är en organisatorisk upprustning som har vägrats. Att forskningsanslaget har höjts är i och för sig utmärkt, men om forskarna skall avlönas från detta anslag, vilket tycks förutsättas, och anställningsförhållandena fortsättningsvis vara lika lösa som hittills, så tror jag att man bedrar sig på arbetsresultatet. Jag noterar med tillfredsställelse att forskningen under de senaste åren har fått avsevärt mycket större anslag, men jag beklagar, att man alltjämt måste arbeta under en sådan löslighet i forskningsorganisationen.

Utskottet säger också några vänliga ord om att en anslagsökning i och för sig vore motiverad. Jag vill uttala förhoppningen, att man en dag övergår från ord till handling även när det gäller organiserandet av forskningstjänsterna.

Trots att motionerna inte har fått annat än detta lilla vänliga uttalande från utskottet och endast föranlett en blank reservation av herr Källenius kan jag inte låta bli, herr talman, att yrka bifall till de likalydande motionerna I: 502 och II: 614.

Ang. bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder

Herr BENGTON (cp):

Herr talman! Med hänsyn till den ökade trafikintensitet som gör sig alltmer märkbar finns det mycket som talar för det som herr Lundström har anfört här i dag, och säkerligen kommer det att behövas ökade resurser på detta område, men det hindrar inte att man måste göra en viss avvägning mellan olika faktorer och beakta både de personella och de ekonomiska resurser som finns. Jag har inte nu tillgång till uppgifter om hur anslagen till statens trafiksäkerhetsråd har ökat tidigare, men jag har ett minne av att de har gått uppåt rätt avsevärt under de senare åren. Detta bör också kopplas samman med vad som sägs under nästa punkt om kostnader för vetenskaplig trafiksäkerhetsforskning.

Herr Lundström har redan redovisat dessa saker, och han har egentligen bara vänt sig mot ett par punkter. Den första gäller uttalandet att statsmakerna efter särskild utredning i ämnet fattade beslut så sent som vid 1959 års riksdag — herr Lundström tyckte att det hade hänt så mycket sedan dess. Nu fattades ju detta beslut vid 1959 års riksdag, men det tog någon tid innan det trädde i full tillämpning, och man får väl förmoda att de som gjorde utredningen hade några prognoser för vad som skulle komma att hända under de närmaste åren.

Jag vill vidare säga till herr Lundström, att jag inte tror att vi löser problemet beträffande konkurrensen om kvalificerat folk genom att ge den ena eller andra institutionen större ekonomisk möjligheter att betala mer — resultatet blir att vi tar forskare från andra områden, och herr Lundström har ju redan sagt att de behövs vid universitet och andra institutioner. Detta är icke ett sätt att lösa problemet. Till stor del är frågan om rekrytering av forskare en utbildningsfråga, och tar vi forskare från universiteten, blir följden sämre möjligheter att öka utbildningen. Jag vill principiellt vända mig mot tanken att konkurrera om de kvalificerade fors-

kare som vi har till reds. Detta är framför allt en utbildningsfråga.

Det finns bara en blank reservation på denna punkt, och därför har jag kanske inte så stor anledning att fortsätta att tala i denna fråga. Detta förhållande visar dock att det råder en viss tillfredsställelse med det anslag som föreslås, och jag ber, herr talman, få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Får jag bara säga, att de förmodanden som gjordes år 1958, eller när det var utredningen företogs, om bilismens utveckling, frekvensen av olycksfall på vägarna och konkurrensen om kvalificerade tekniker år 1963 torde ha varit ytterligt lösligt grundade. Jag tror inte att herr Bengtson med dessa förmodanden kan motivera bibehållande av den nuvarande organisationen.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på bifall till utskottets hemställan med den ändring, som föranleddes av bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 25—46

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 47

Ang. bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I förevarande sammanhang hade utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr Schött m. fl.

Ang. bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder

(I: 84) och den andra inom andra kam-maren av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.* (II: 173), vari hemställt, att riksdagen måtte till Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 84 och II: 173, till Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Reservation hade avgivits av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Virgin, Bengtson, Kaijser, Nils Theodor Larsson, Källqvist, Staxäng* och *Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén* samt herrar *Svensson* i Ljungskile, *Carbell, Gustafsson* i Kårby, *Löfroth* och *Källenius*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 84 och II: 173, till Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Herr BENGTON (cp):

Herr talman! Den alltmer förkortade arbetstiden och de därigenom ökade möjligheterna att ägna sig åt fritidssysselsättningar gör att man på alla områden kräver större resurser för rekreation, resor o. s. v. Småbåtar har i det sammanhanget blivit mer och mer uppskattade. Människorna skaffar sig båtar i stor utsträckning, och därmed följer ökade krav på hamnar för dessa mindre båtar.

Vad som speciellt har anförts till stöd för önskemålet att detta bidrag skall ökas är ju att dessa småbåtar drivs med

bensin och att deras ägare följaktligen betalar bensinskatt; de ständigt ökade skatteintäkterna borde leda till att man i någon mån söker förbättra småbåts-hamnarna. År 1946 var skattebeloppet endast 3,5 miljoner, år 1956 hade det ökat till 7 miljoner och år 1961 till 13,5 miljoner. Man kan räkna med att ett hundratal miljoner har inbetalats av ägarna till dessa småbåtar, och det är inte mycket de har fått tillbaka — under de sjutton år jag nämnt är det inte mer än 9,9 miljoner som gått till småbåtshamnarna.

Förra året skrev utskottet: »I statsverkspropositionen, vari förevarande anslag föreslås anvisat med oförändrat belopp, har anmälts, att utredning påginge inom sjöfartsstyrelsen angående storleken av landets motorbåtsbestånd och av den bensinskatt, som belöpte på ifrågavarande båtkategori. Sedan statsverkspropositionen framlagts har utredningen slutförts och resultatet redovisats i skrivelse till chefen för handelsdepartementet. Utskottet har erhållit del av skrivelsen och noterat den kraftiga ökning av båtbeståndet, som utredningen påvisat. Med hänsyn såväl härtill som till ökningen av inflytande bensinskattemedel finner utskottet skäl tala för en höjning av anslaget. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t vid höstens budgetarbete överväger möjligheterna till en sådan.»

Detta innebär en bestämd önskan från utskottets sida om höjning av anslaget, men Kungl. Maj:t har inte fäst något avseende vid denna önskan. Man har satt igång en utredning som bl. a. skall inventera båtbeståndet och därmed stannat vid oförändrat anslag. Men även om denna inventering pågår, är det en ringa höjning som nu begäres. Procentuellt skulle anslaget enligt vår reservation visserligen fördubblas, men i absoluta tal är det i förhållande till de skatte-medel som inflyter inte någon stor höjning.

Denna reservation har fått stöd av företrädare för alla fyra partierna, och jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Ang. bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder

Herr PERSSON, FRITZ, (s):

Herr talman! Utskottets majoritet har uttalat sig mycket positivt i denna fråga och sagt att en anslagshöjning till detta ändamål är angelägen. Såsom herr Bengtson erinrade om, skrev utskottet också positivt redan förra året.

I årets statsverksproposition har det emellertid förutsatts att 1962 års fritidsutredning skall göra en översiktlig inventering av anläggningsbehoven i fråga om småbåtshamnarna. En sådan inventering erfordras faktiskt, efter vad vi tror, för att utbyggnaden av sådana hamnar skall kunna planeras i samband med utförandet av andra anläggningar för fritidsändamål. Småbåtshamnarna kommer förmodligen att få en allt större betydelse som friluftsentra, och för småbåtsägarna är det angeläget att t. ex. hyggliga vägar leder fram till småbåtshamnarna. Antagligen kommer man också att kräva parkeringsplatser för motorfordon intill dessa hamnar. Man färdas kanske dit med bil och fortsätter sedan med båten. Bebyggelse kommer kanske till stånd i anslutning till sådana fritidsanläggningar med småbåtshamnar, och då blir det fråga om att ordna med vatten och avlopp för att tillgodose de behov som uppkommer med anledning därav.

Nu är det ju meningen att den undersökning som skall göras skall ha till uppgift att förbereda och planlägga, så att fritidsanläggningarna kan byggas ut på ett ändamålsenligt sätt. Vi har därför ansett att man bör gå på det förslag som departementschefen har framlagt i år. Vi räknar med att inventeringen är klar i höst, och vi kan då nästa år ta ställning till frågan utifrån helt andra utgångspunkter och med ett material, som gör att vi får en överblick över hela frågan och alla de problem som sammanhänger därmed.

Vi har därför, som jag nyss sade, stannat för departementschefens förslag. Då utskottets förslag är detsamma som departementschefens, ber jag att få yrka bifall till vad utskottet hemställt.

Herr BENGTSON (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill bara konstatera att utskottets majoritet har ändrat sig väsentligt från förra året. Då anförde inte utskottet alla dessa skäl, som herr Persson nu har tagit upp, utan då uttalades att utskottet förutsatte att Kungl. Maj:t vid budgetarbetet hösten 1962 skulle överväga möjligheterna till en höjning av anslaget.

Herr SCHÖTT (h):

Herr talman! Jag vill understryka vad som redan har framhållits, nämligen att intresset för småbåtar har blivit så allmänt, att de föreligger ett verkligt starkt behov av att litet varstans anlägga småbåtshamnar.

Jag vill erinra om att sjöfartsstyrelsen för sin del har förordat ett anslag av 3 miljoner kronor, medan motionärerna har nöjt sig med 2 miljoner kronor. Motorbåtsägarna anser att detta är ett berättigat krav, och de har mycket svårt att uppskatta de mycket välvilliga uttalanden som utskottet gör det ena året efter det andra. Vad de behöver är icke välvilliga uttalanden utan ökade anslag till kommunerna, så att dessa får möjlighet att bygga småbåtshamnar. Det kan på intet sätt vara någon risk att höja anslaget från 1 till 2 miljoner kronor. Här föreligger ett mycket stort behov, och 2 miljoner kronor måste i detta sammanhang anses vara ett mycket blygsamt belopp.

Jag ber för min del att varmt få förorda reservationen.

Herr PERSSON, FRITZ, (s):

Herr talman! Det råder ju i princip inga skillnader i inställningen när det gäller denna fråga. När herr Bengtson säger att utskottsmajoriteten har ändrat sig sedan i fjol, är det alldeles riktigt. Det händer ibland att man får lov att ändra sig. När vi i fjol behandlade denna fråga var 1962 års fritidsutredning inte tillsatt. Jag skulle tro att den bl. a. tillkom därför att man skulle utreda denna fråga. Den ingår i varje fall i ut-

Anslag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

redningens uppgifter. Och när vi nu får besked från Kungl. Maj:t om att fritidsutredningen håller på med en översiktlig inventering för att klara ut vilka anläggningsbehov som finns i fråga om småbåtshamnarna, anser vi att det är angeläget att vänta till dess översynen blivit klar. Det kan ju också tänkas att det kan bli nödvändigt att fundera över hur fördelningen av pengarna så småningom skall verkställas för att man skall få det bästa utbytet också för dem som äger småbåtarna eller eljest är intresserade av dessa småbåtshamnar.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande punkt hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Bengtson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 6 punkten 47, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Bengtson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos

vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 69;

Nej — 72.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Punkterna 48—61

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 62

Anslag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

I denna punkt hade utskottet hemställt,

I. att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag samt med avslag å motionerna I: 147, av herr Gorthon, och II: 175, av herrar Johansson i Öckerö och Carlsson i Göteborg, bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1963 förordade ändringar;

II. att riksdagen måtte

a) godkänna under punkten införd avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64;

b) till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 336 000 kronor.

I de likalydande motionerna I: 147 och II: 175 hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att ytterligare en meteorologtjänst i A 19 skulle inrättas vid väderlekstjänsten vid institutet från och med den 1 juli 1963.

Vid punkten hade reservation avgivits av herrar *Boman*, *Axel Johannes Andersson*, *Bengtson*, *Nils Theodor Larsson*, *Källqvist*, *Staxäng* och *Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén* samt herrar *Svensson* i Ljungskile, *Gustafsson* i Kårby och *Löfroth*. vilka ansett, att utskot-

Anslag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

tets yttrande bort lyda så, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort under I hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 147 och II: 175, bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut vidtaga av reservanterna förordade ändringar.

Herr BENGTON (cp):

Herr talman! Vad som framförs i reservationen har mycket stor betydelse för både fisket och sjöfarten på Nordsjön, och jag ber därför att få yrka bifall till reservationen.

Herr GORTON (h):

Herr talman! Detta ärende är inte någon stor sak i den miljonrullning som har ägt rum. Vi kan dock inte nog uppskatta den insats som görs av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Vad det här gäller är att få en extra tjänst inrättad, vars innehavare skulle sammanställa väderleksprognoserna för ett område i Nordsjön, cirka 400 sjömil långt och 200 sjömil brett; ett område som regelbundet besöks av 200—300 fiskerfartyg och ett stort antal mindre fartyg ur den svenska handelsflottan. Om vi fick denna extratjänst, skulle detta vara av mycket stor betydelse, inte minst för fiskerfartygen. Väderlektjänstens förmoda att i god tid varna sjöfarten har satt sin prägel på det alltmer minskade antalet förlisningar och haverier. När väderleksprognoserna kommer hinner fartygen inte bara i hamn utan hinner också att göra sjöklart, och — som en sjöfartsman i andra kammaren sade — att göra sjöklart är inte bara att stänga kajutdörren, utan det betyder också mycket annat som sammanhänger därmed. Jag vill gå så långt som att säga, att det inte hade varit möjligt att upprätthålla den nuvarande vintersjöfarten, om inte såväl isbryartjänsten som de enskilda fartygen hade haft så god tillgång till riktiga uppgifter om isläget och väderleksprognoserna.

Jag skall, herr talman, be att få yrka bifall till reservationen.

Herr PERSSON, FRITZ, (s):

Herr talman! Jag vill bara påpeka en sak. Anslaget till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut höjes enligt departementschefens förslag från 5 540 000 kronor till 6 336 000 kronor, d. v. s. en höjning med i runt tal 800 000 kronor. Visserligen hade institutet begärt ytterligare 500 000 kronor, men vi är ju vana vid att de olika verken inte kan få allt vad de begär. »Departementschefen tillstyrker», står det i utlåtandet, där utskottet refererar propositionen, »förutom vissa automatiska kostnadsstegringar, extraordinariesättning av en extra tjänst som förste byråingenjör i Ag 21 på klimatbyråns instrumentavdelning. Vidare bör enligt departementschefens uppfattning på avdelningen en befattning som ingenjör i Ae 19 inrättas.» Sedan talas det om vissa indragningar, men det sker också en förstärkning med en tjänst som byrådirektör i Ag 25. Det inrättas alltså en del nya tjänster, och som jag nämnde sker en anslagsökning med bortåt 800 000 kronor. Dessutom föreslås öknings i andra avseenden så att institutet skall kunna bedriva en mera tillfredsställande verksamhet än tidigare.

När jag hörde de föregående ärade talarna, undrade jag om inrättandet av en meteorologtjänst i A 19 kan ha den oerhörda betydelse som här har framhållits. För min del är jag inte övertygad om det. Vi brukar dessutom inte vara så angelägna om att besluta om tjänster här i riksdagen i anledning av motioner här, och jag anser att när institutet har fått sina anspråk så hyggligt tillgodosedda av Kungl. Maj:t och utskottet, bör vi kunna stanna vid det. Därför yrkar jag bifall till utskottets utlåtande.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vardera momentet av utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

Anslag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Därefter gjorde herr talmannen jämlikt de rörande mom. I framkomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Bengtson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 6 punkten 62 mom. I, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Bengtson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 78;

Nej — 65.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Sedermera bifölls på gjord proposition vad utskottet i mom. II hemställt.

Punkterna 63—95

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 96

Lades till handlingarna.

Herr **TALMANNEN** yttrade:

Jag vill erinra om att information i civilförsvaret ges för riksdagens ledamöter i morgon kl. 14—16. Den äger rum i stora partilokalen. För dem som önskar har förberetts viss ytterligare civilförsvarsinformation mellan kl. 16 och 17 i samma lokal. TV kommer att göra en inspelning under informationen. Två broschyrer, »Om kriget kommer» och »En orientering om självskydd», har utlagts i kammarens vestibul.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 15, i anledning av väckt motion om en översyn av lagstiftningen rörande barn utom äkten-skap, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1963/64, m. m.; och

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarna jordbruksutskottets memorial nr 8, angående departementsvis uppgjorda förteckningar över försäljningar av viss kronan tillhörig fast egendom.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1963/64 inom handelsdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

Punkterna 1—14

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten 15***Ang. bidrag till kursverksamheten m. m. vid statens institut för hantverk och industri**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Statens institut för hantverk och industri: Bidrag till kursverksamheten m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 485 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Stefanson m. fl.* (I: 399) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.* (II: 477), hade hemställts, att riksdagen måtte till Statens institut för hantverk och industri: Bidrag till kursverksamheten m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 535 000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Majts förslag samt med avslag å motionerna I: 399 och II: 477, till Statens institut för hantverk och industri: Bidrag till kursverksamheten m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 485 000 kronor.

Reservation hade anförts av herrar *Ivar Johansson, Virgin, Bengtson, Per Jacobsson, Edström, Per-Olof Hanson, Åkerlund, Staxäng, Svensson* i Stenkyrka, *Eliasson* i Sundborn, *Svensson* i Ljungskile, *Gustafsson* i Skellefteå, *Bohman* och *Nelander*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 399 och II: 477, till Statens institut för hantverk och industri: Bidrag till kursverksamheten m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 535 000 kronor.

Herr STEFANSON (fp):

Herr talman! Jag vill säga några ord om statsutskottets utlåtande nr 10 punkt 15, som gäller bidrag till kursverksam-

heten vid statens institut för hantverk och industri.

Ifrågavarande statsbidrag är avsett att täcka en del av kostnaderna för institutets forsknings-, informations- och kursverksamhet. Medel för denna verksamhet utöver statsbidraget erhåller institutet genom kursavgifter och anslag från organisationer inom näringslivet. I statsverkspropositionen föreslås en höjning av anslaget från 435 000 kronor till 485 000 kronor, således med 50 000 kronor. Institutet har i sina petita till årets riksdag äskat en ökning av anslaget med 250 000 kronor. Detta belopp delade man upp i tre olika punkter: 50 000 kronor skulle avses för allmänt ökade löne- och pensionskostnader, 125 000 kronor för uppräknig av anslaget i proportion till den stegrade kursverksamheten och 75 000 kronor för utvidgade verksamhetsuppgifter.

Den övervägande delen av kostnaderna för kursverksamheten utgöres av löner. Det är nödvändigt för institutet att följa löneutvecklingen inom näringslivet och den statliga sektorn. Institutet behöver nämligen för sin forsknings-, informations- och kursverksamhet skickliga experter, skickliga tekniker och skickliga yrkesmän, och sådana får man inte utan att betala dem bra. Staten bör, anser institutet, också bära sin del av den automatiska ökningen. För det kommande budgetåret beräknas denna till 50 000 kronor.

Verksamheten inom institutet syftar till att höja yrkesskickligheten inom näringslivet och till att genom forsknings- och informationsverksamhet hålla företagen speciellt inom hantverket och den mindre industrien å jour med den tekniska utvecklingen. Det kan gälla forskning och information om nya material, och det kan vara fråga om information angående nya maskiner och arbetsmetoder såväl inom varuproducerande industri och hantverk som inom reparations- och serviceyrken. Dessutom kommer nya verksamhetsgrenar till på grund av den tekniska utvecklingen. Vi kan bara som exempel peka på en sådan bransch som radio och TV, som expanderat starkt un-

Ang. bidrag till kursverksamheten m. m. vid statens institut för hantverk och industri der de senaste åren och som utnyttjat institutet för sin fortbildningsverksamhet. Även den strukturförändring som många branscher genomgår griper ofta in i de mindre företagens arbetsvillkor och ställer allt större anspråk på institutets medverkan i form av kurser och information för att underlätta en nödvändig omställningsprocess.

Det är utan tvekan så att institutet har en mycket betydelsefull arbetsuppgift när det gäller att öka de mindre företagens lönsamhet genom modernisering av produktionsutrustningen och rationalisering av arbetsmetoderna.

I sina petita äskade som sagt institutet 50 000 kronor som kompensation för den automatiska kostnadsökningen på löneområdet. Den av departementschefen föreslagna ökningen med 50 000 kronor skulle således endast täcka denna stegring av lönekostnaderna. I årets statsverksproposition har visserligen ett par tjänster, som under detta budgetår bestrides av medel från kursbidrag, överflyttats till ett annat anslag, nämligen avlöningsanslaget, varigenom 30 000 kronor lösgöres för kursverksamheten, men denna ökning av statsbidraget anser institutet, liksom årets motionärer i denna fråga, inte tillräcklig.

Det bör i detta sammanhang nämnas, att statens relativa andel i kostnaderna för kursverksamheten successivt sjunkit. Den relativa andelen av kostnaderna var året 1953/54 31 procent och stod fast vid det procenttalet fram till 1956/57. Sedan minskade den. 1957/58 var den 23,5 procent och 1961/62 15 procent.

Man kan säga att institutet skall öka kursavgifterna, men dessa är jämfört med kursavgifter för liknande verksamhet på andra områden mycket höga redan nu. Det finns inte möjlighet till någon väsentlig inkomstförbättring den vägen.

Den reservation som här föreligger, bygger i huvudsak på det förhållandet att institutets styrelse underrättats om att ett anslag från en institution som under en följd av år bidragit till kursverksamheten skulle bortfalla. Det är stiftelsen Centralfonden för anställda inom

skogsbruk och skogsindustri som meddelat att den från och med 1963/64 skulle dra in ett anslag på 50 000 kronor för fortbildning. Härpå har motionärerna men framför allt reservanterna i viss mån byggt sin hemställan om ett ytterligare bidrag om 50 000 kronor. Nu föregriper jag kanske ett meddelande från statsrådet och chefen för handelsdepartementet, som redan i andra kammaren omtalat, att detta bidrag kommer att utgå även under budgetåret 1963/64. Det gör att jag icke tänker yrka bifall till den reservation som föreligger, vilket ursprungligen var min mening.

Jag vill emellertid begagna tillfället att betona, att det för institutets fortsatta verksamhet är nödvändigt, att man vid framtida beräkningar av ifrågavarande bidrag inte enbart tar hänsyn till den automatiska kostnadsökningen inom kursverksamheten. För att institutet skall kunna fullgöra sin viktiga uppgift är det oundgängligen nödvändigt att staten även tar på sig sin andel i verksamhetsökningen, i den expansion av forskningsverksamhet, utbildning och information som är ofrånkomlig. Jag vill till sist, herr talman, uttala min tillfredsställelse över den behandling, som departementschefen givit ett annat anslag gällande institutet, nämligen utrustningsanslaget. Visserligen har institutet ej heller där fått vad det äskat i sina petita, men den uppräknade av anslaget som departementschefen har föreslagit hjälper institutet att åter anskaffa den utrustning som är nödvändig för att det skall hålla sig à jour med utvecklingen och fylla sin uppgift.

Herr talman! Jag har intet yrkande.

Herr statsrådet LANGE:

Herr talman! Jag tar till orda bara för att bekräfta vad herr Stefanson nyss framhöll. Det finns alla utsikter att den av reservanterna påyrkade anslagshöjningen skall komma att tillgodoses i samma ordning under budgetåret 1963/64 som under tidigare budgetår. När statsverkspropositionen framlades hade jag ingen anledning att räkna med någon-

Om anslag för prospekteringsarbeten i Kaunisvaara — Anslag till statens pris- och kartellnämnd

ting annat, och jag har sedermera också fått bekräftelse på att ett beslut kommer att fattas av den innebörd jag nyss angav.

Herr andre vice talmannen **IVAR JOHANSSON** (cp):

Herr talman! Då den vid denna punkt fogade reservationen i huvudsak motiveras med bortfallet av de 50 000 kronorna från centralfonden, som både den ärade motionären och herr statsrådet nyss har anfört, så finns det ingen anledning för oss att vidhålla den reservation som föreligger på denna punkt, varför jag bara vill uttala min tillfredsställelse över att det lyckats herr statsrådet att även för nästkommande budgetår utfå dessa medel.

Jag vill, herr talman, således inte ställa något yrkande på denna punkt.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i den under behandling varande punkten hemställt.

Punkterna 16—28

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 29

Om anslag för prospekteringsarbeten i Kaunisvaara

I denna punkt hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag samt med avslag å motionerna I: 40, av herr Lager, och II: 48, av herrar Holmberg och Hagberg, till Sveriges geologiska undersökning: Järnmalmsinventering m. m. i Norrbotten för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 865 000 kronor.

I de likalydande motionerna I: 40 och II: 48 hade hemställts, att riksdagen måtte anvisa ytterligare 2 miljoner kronor för påskyndande av prospekteringsarbeten i Kaunisvaara samt för undersökningar i övrigt med syfte att snarast få till stånd gruvbrytning i detta område.

Herr **LAGER** (k):

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till motionerna I: 40 och II: 48.

Herr andre vice talmannen **IVAR JOHANSSON** (cp):

Jag yrkar bifall till utskottets utlåtande.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på bifall till utskottets hemställen med den ändring, som föranleddes av bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 30—54

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 55

Anslag till statens pris- och kartellnämnd

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 3 januari 1963 förordad ändring i personalförteckningen för statens pris- och kartellnämnd, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64, dels ock till Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 847 000 kronor.

Vidare hade i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Per Petersson* (I: 316) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Magnusson* i Borås och *Bohman* (II: 369), hemställts, såvitt nu vore i fråga, att riksdagen måtte dels för budgetåret 1963/64 under statens pris- och kartellnämnds avlöningsanslag anvisa 2 567 000 kronor, dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t

Anslag till statens pris- och kartellnämnd

mätte vid detta års höstriksdag framlägga förslag om en ytterligare begränsning av verksamheten vid statens pris- och kartellnämnd från och med den 1 januari 1964.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på anförda skäl hemställt,

I. att riksdagen mätte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 316 och II: 369, såvitt nu vore i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens pris- och kartellnämnd vidtaga den ändring, som angivits i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 3 januari 1963;

II. att riksdagen mätte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 316 och II: 369, såvitt nu vore i fråga,

a) godkänna i punkten införd avlösningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64;

b) till Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 847 000 kronor;

III. att motionerna I: 316 och II: 369, såvitt de avsåge skrivelse till Kungl. Maj:t, icke mätte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade avgivits av herrar *Virgin, Åkerlund, Staxäng* och *Bohman*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort under I och III hemställa,

I. att riksdagen mätte, i anledning av motionerna I: 316 och II: 369, såvitt nu vore i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förslag om bemyndigande för Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens pris- och kartellnämnd vidtaga den ändring, som angivits i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 3 januari 1963;

III. att riksdagen mätte, i anledning av motionerna I: 316 och II: 369, såvitt nu vore i fråga, i skrivelse till Kungl.

Maj:t giva till kända vad reservanterna anfört.

Reservanterna hade bland annat yttrat, att de förväntade sig, att Kungl. Maj:t skulle ingående pröva frågan om en begränsning av verksamheten vid statens pris- och kartellnämnd samt för höstsessionen vid innevarande års riksdag framlägga förslag därom.

Herr VIRGIN (h):

Herr talman! Vid denna punkt, som gäller Kungl. Maj:ts begäran om anslag till pris- och kartellnämnden, är fogad en reservation. I denna uttalas önskemål om en viss successiv nedskärning av nämnden. Eftersom nämndens personal redan är anställd och inte lär kunna omplaceras med alltför kort varsel, yrkar vi reservanter ingen sänkning av anslaget för nästa budgetår men däremot att Kungl. Maj:t skall ingående pröva frågan om en begränsning av nämndens verksamhet och framlägga förslag till årets höstriksdag härom.

Vi har ingenting att erinra mot att samhället övervakar utvecklingen på pris- och konkurrensområdet. I vissa situationer kan en sådan övervakning vara absolut nödvändig, t. ex. då förhållanden som vi inte själva kan råda över stör balansen inom produktion och handel. Vi anser dock — och jag tror att alla åtminstone i princip är överens på den punkten — att det normalt är bäst med den ordning som nu råder och som innebär att prisbildningen sker på grundval av fri konkurrens och utan direkt statliga ingripanden. Att fastställa priser genom beslut av myndigheter, och att övervaka dem genom kontrollanter och att beivra överträdelser inför domstol är ett sämre system, och det leder dessutom i allmänhet till en högre prisnivå.

Nu är det klart att intet system kan var så perfekt att det alltid fungerar utan störningar, och det är därför önskvärt att genom en viss övervakning hålla en löpande kontroll över utvecklingen och att genom lagstiftning hindra samman slutningar av en art som skulle kunna menligt minska konkurrensen. Vi har

Anslag till statens pris- och kartellnämnd

som jag sade ingenting att erinra mot en sådan övervakning och lagstiftning, men kravet på detta vill vi främst hänföra till behovet av en beredskap som möjliggör snabbt vidtagande av åtgärder om extrema förhållanden skulle inträda. Under normala omständigheter tror vi att prismetanismen fungerar bäst om den fungerar helt fritt. Att det härvid tillfälligt och i vissa avsnitt kan komma att råda högre priser än vad produktionskostnaderna rent matematiskt motiverar är ett naturligt led i mekanismens funktion och ger behövlig drivkraft till den anpassning mot ändrade förhållanden och metoder som ständigt måste ske och som det är så olyckligt att störa. Ju högre och ju långvarigare sådana överpriser är, desto starkare bevis är de på att de ekonomiska förhållandena är ur balans, att samhället har misslyckats exempelvis med sin skattepolitik, sin penningpolitik, sin koncessionspolitik eller sin näringspolitik över huvud taget. Det är alltså ett bevis på att man inte har kunnat vidmakthålla det företagsvänliga klimat, som gör att näringslivet automatiskt reagerar inför höga priser med nyetableringar, utvidgningar eller driftomläggningar och ständigt utnyttjar utrymmet för vinstgivande produktion och saluförande. Att i ett sådant system möta prisstegringar med föreskrifter — det är som att bekämpa en sjukdom genom att angripa symptomen i stället för orsakerna.

När utökningen av pris- och kartellnämnden senast ägde rum, påpekade departementschefen bl. a. att en omfattande konsumentupplysning utgör ett viktigt led i en effektiv prisövervakning. Jag tror att detta är riktigt, i varje fall så till vida att en kunnig och vaken opinion är en god garanti mot en oskälig prisbildning. En sådan opinion och en kritisk och självständig inställning hos den enskilde konsumenten är något att allvarligt sträva efter, för övrigt inte bara i detta utan också i många andra sammanhang. Man måste därför vara försiktig med att alltför mycket minska behovet av en självständig bedömning genom att skapa en långtgående kontroll

och övervakning. Detta kan på lång sikt åstadkomma mera skada än vad det på kort sikt gör nytta.

Herr talman! Som jag nyss sade vill vi reserveranter inte slopa övervakningen av pris- och konkurrensområdet, men vi anser att storleken av den apparat som utnyttjas härför självfallet måste anpassas efter de förhållanden, som för tillfället råder och som för de närmaste åren framöver kan förväntas komma att råda. De förhållandena kännetecknas av hård konkurrens på praktiskt taget alla områden och av ett allt större beroende av internationella marknader och prisförhållanden. Våra produktionskostnader är höga, och vinstutsikterna inom näringslivet ter sig inte särskilt gynnsamma. Det förefaller oss därför nu varken behövt eller rationellt att sysselsätta över hundra personer med kontroller och undersökningar på prisområdet och att lägga ned stora kostnader på detta.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr andre vice talmannen IVAR JOHANSSON (cp):

Herr talman! Jag tror jag kan fatta mig kort. Pris- och kartellnämndens verksamhet var så sent som för två år sedan föremål för statsmakternas överväganden. Som resultat av dessa överväganden kom en förstärkning av myndigheten till stånd. Motivet var då att nämndens verksamhet hämmades av otillräckliga resurser och att en personalförstärkning var erforderlig för att verksamheten skulle kunna bli effektiv.

Nu är det sant att marknaden genom konjunkturväxlingarna i högre grad blivit köparnas, och att konkurrensen därigenom befrämjats. Under sådana omständigheter kan behovet av en förstärkning av myndigheten givetvis ifrågasättas. Å andra sidan kan väl knappast nämndens personalbehov uteslutande bestämmas av mer eller mindre kortvariga konjunkturvariationer. Det måste nog ske en mera långsiktig planering.

De två år nämnden verkat i sin nuvarande skepnad är nog i knappaste la-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

get för att man redan nu skulle gå in för en ändring eller en beskränkning av verksamheten. Utskottet har därför inte velat vara med om detta utan stannat för Kungl. Maj:ts förslag.

Det bör nog också bemärkas i det här sammanhanget att reservanterna själva inte yrkat på den personalindragning som motionärerna föreslagit och som skulle leda till en besparing av cirka 320 000 kronor under nästa budgetår. Reservanterna har nöjt sig med en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om undersökning av möjligheterna till en begränsning av nämndens verksamhet, som skulle kunna föreläggas riksdagen redan i höst. Jag tror inte detta är möjligt. Det vore naturligtvis glädjande om utvecklingen ginge i den riktningen, att nämndens verksamhet kunde inskränkas eller rent av bli obehövlig, men jag tror inte att vi är där än. Vi får vänta ännu någon tid innan vi vågar fälla något definitivt omdöme om verksamheten framöver.

Med den motiveringen, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr VIRGIN (h):

Herr talman! För att det inte skall uppstå något missförstånd på den här punkten, bör jag kanske klarlägga att vi från vår sida aldrig helt godtagit den utbyggnad av nämnden som skedde 1961. Vårt yrkande nu baserar sig alltså inte bara på den rådande konjunkturen, utan vi har hela tiden ansett att organisationen är onödigt stor och det har vi tyckt ända sedan den kom till. Våra åsikter har förstärkts av erfarenheten och gör sig nu gällande med ännu större kraft än tidigare.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas först särskilt beträffande mom. I och III av utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan samt därefter särskilt angående mom. II.

Därefter gjordes i enlighet med de rörande mom. I och III framkomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

På sedermera gjord proposition bifölls vad utskottet i mom. II hemställt.

Punkterna 56—59

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 60

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor.

I förevarande sammanhang hade utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* (I:26) samt den andra inom andra kammaren av fru *Nettelbrandt* och herr *Jönsson* i Ingemarsgården (II:31), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla om en översyn av den statliga konsumentvaruforskningens och konsumentupplysningens organisation i syfte att såväl organisatoriskt och personellt som i fråga om andra resurser uppnå en förstärkning, som svarade mot marknadsutvecklingens krav,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ferdinand Nilsson* (I:474) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Börjesson* i Falköping och *Persson* i Heden (II:568), i vilka anhållits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om översyn av nu inom olika institutioner bedriven konsumentupplysningsverksamhet i syfte att åstadkomma en samordning inom en fristående upplysningsinstitution,

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Virgin* (I: 476) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 567), i vilka föreslagits, att riksdagen skulle dels besluta att till Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 150 000 kronor, dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning under medverkan av bland annat företrädare för näringslivet rörande omfattningen av och formerna för den framtida konsumentupplysningen och konsumentvaruforskningen.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på återopade grunder hemställt,

a) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 476 och II: 567, såvitt nu vore i fråga, till Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor;

b) att motionerna I: 26 och II: 31, I: 474 och II: 568 samt I: 476 och II: 567, sistnämnda båda motioner såvitt nu vore i fråga, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vid punkten hade reservation avgivits av herrar *Ivar Johansson, Virgin, Bengtson, Per Jacobsson, Edström, Per-Olof Hanson, Åkerlund, Staxäng, Svensson* i Stenkyrka, *Eliasson* i Sundborn, *Svensson* i Ljungskile, *Gustafsson* i Skellefteå, *Bohman* och *Nelander*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del erhålla den avfattning, reservationen visade, samt att utskottet bort under b hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I: 26 och II: 31, I: 474 och II: 568 samt I: 476 och II: 567, sistnämnda båda motioner såvitt nu vore i fråga, hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande konsumentvaruforskning och konsumentupplysning i enlighet med vad reservanterna anfört.

Herr VIRGIN (h):

Herr talman! Det är nu sju år sedan riksdagen fastställde de former som den

statliga konsumentvaruforskningen och konsumentvaruupplysningen arbetar i. Man var då naturligt nog ganska osäker om hur en verksamhet av denna typ lämpligast borde bedrivas, och man förutsatte därför att uppläggnings- och organisationen så småningom skulle behöva förändras.

Jag tror att alla är överens om att de statliga konsumentorganen har gjort ett gott arbete under sin hittillsvarande verksamhet och på vissa avsnitt nått mycket goda resultat, men jag tror att det är lika uppenbart att betydande brister föreligger. Tiden borde därför nu vara inne att göra en grundlig genomgång av hela fältet. Det har hittills gjorts så pass stora insatser och samlats så pass mycken erfarenhet att förutsättningar borde föreligga att nu finna lämpliga former för hur man i fortsättningen bäst skall kunna nyttiggöra de resurser som från olika håll sätts in på detta område. Jag skall försöka att något belysa vad jag tror att en sådan utredning främst skulle behöva klarlägga.

Först gäller det naturligtvis att definiera vad man på kort och lång sikt syftar till och vill ha fram, alltså att ge en klar målsättning åt hela verksamheten.

Vidare gäller det att klara ut gränsdragningen mellan vad som bör ske inom statliga organ och vad som bör ske på annat sätt. Det finns nu en hel rad institutioner och anstalter, både svenska och internationella, som sysslar med forskning, provning och information om varor av skilda slag. En del drivs av staten, andra och de flesta drivs av branschorganisationer. Hur bör arbetsfördelning och relationer vara mellan alla dessa, hur bör kompetensgränserna dragas och hur skall denna fördelning och gränsdragning lämpligen åstadkommas? Detta är utomordentligt viktiga frågor liksom också frågan om samordningen och samarbetet mellan de många intressenterna över hela fältet.

Man måste också komma till klarhet om hur och var de forskningsuppgifter skall läggas ut som nu är försummade eller underförsörjda. Jag tänker t. ex. på betydelsefulla undersökningar av konsu-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

menters beteende och på framtagande och bearbetning av konsumenters egna erfarenheter av varor, i första hand givetvis investeringsvaror.

I den mån kritik har framförts mot konsumentverksamheten har den i allmänhet gällt upplysningsdelen. Detta är naturligt, ty den delen är det nog allra svårast att komma till rätta med. Det är hög tid att göra allvarliga försök att finna de bästa formerna för den både ur dess korta och ur dess långa aspekter. Det är inom parentes sagt inte alls något axiomatiskt att radio och TV är de bästa media härvidlag.

Det är obestriddigt att det ständigt behövs en aktuell information, men det är lika självklart att upplysningsfrågan också måste ses och handläggas som en långsiktig verksamhet. Skall den då syfta till att tvinga på konsumenten handlingsnormer, eller skall den ta sikte på en uppfostran till en allmänt kritisk inställning, som gör det naturligt att söka information ur alla källor som står till buds och som ger förmåga att bedöma och väga deras vederhäftighet? Detta sagt för att ange de två ytterligheter mellan vilka det gäller att finna den lämpliga syntesen. Jag tror personligen att man bör lägga stor vikt vid den långsiktiga allmänna konsumentuppfostringen. Har man en vaken och kritisk konsumentkår blir dennas krav på upplysning och undersökningsresultat en drivfjäder och en norm för producenter och institut mot forskning, varudeklaration och upplysning av önskat slag, och verksamheten växer då ut och anpassar sig efter kraven på ett naturligt sätt.

Jag kan inte frigöra mig från intrycket att man ofta försöker skapa en konstlad motsättning mellan å ena sidan konsumentens krav på en vara och å andra sidan industriens och handelsns krav på samma vara. I själva verket sammanfaller de, och i den mån praktiken visar skillnader så är detta nog endast ett bevis på bristande kontakt och samarbete. Det väsentliga är säkert inte att skapa motsättningar utan att försöka samordna och ta lärdom av varandras önskemål.

Det är viktigt att få klarlagt hur detta bäst skall kunna ske.

Slutligen måste man utreda och fördela det juridiska och inte minst det moraliska ansvaret för uppgifter som lämnas av upplysningsorganen — i synnerhet är detta viktigt i fråga om de organ som förklarar sig vara eller måste bedömas vara fria från partsintressen.

Herr talman! Jag har nu redovisat en del omständigheter som enligt vår, d. v. s. reservanternas, mening gör det angeläget att snarast få till stånd en brett upplagd utredning av hela problemkomplexet rörande konsumentvaruforskningen och konsumentupplysningen. Utskottets majoritet förnekar måhända inte direkt behovet i och för sig av en utredning men pekar på den omständigheten, att vissa detaljundersökningar igångsatts och att man vill invänta resultatet av dessa innan man går vidare. Vi reservanter tror att detta är en felaktig väg och att det tvärtom är nödvändigt att börja med att klarlägga grundbegreppen innan man ger sig på detaljerna. Vi anser närmast att detaljundersökningarna knappast går att fullfölja utan att den översiktliga genomgången skett. Om de ändå fullföljs måste de, tror vi, grunda sig på antaganden som måste vara ganska lösliga.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp):

Herr talman! Jag skall inte ge mig in på någon utförligare analys av det föreliggande problemet och alla de aspekter som herr Virgin här drog upp. Jag vill bara göra några konstateranden i samband med detta ärende.

Alla tycks i själva verket vara eniga om att förhållandena på konsumentupplysningens och konsumentforskningens område icke är tillfredsställande. Frågan är vad som skall göras åt de nuvarande förhållandena för att de skall bli bättre, så att man får en effektivare och bättre konsumentupplysning.

Under resans lopp har ett par begrän-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

sade utredningar tillsatts. Den ena är den s. k. radioutredningen som skall syssla med frågan om konsumentupplysningen genom detta speciella medium. Därutöver har — sedan de här föreliggande motionerna väckts och sedan vi i remissdebatten haft dessa frågor uppe — det tillkommit en arbetsgrupp som skall ta upp vissa frågor rörande konsumentinstitutets upplysningsavdelning. Detta sista finns det kanske anledning att säga några ord om.

Det går inte riktigt att komma ifrån intrycket att den sistnämnda utredningen har tillkommit mest som ett arrangemang för att få underlag att avslå de föreliggande motionerna.

Men det må nu vara. Vad man kan konstatera, tycker jag, är att det är ganska oklart vad denna arbetsgrupp skall syssla med. Vi har i utskottet inte fått se några direktiv för denna arbetsgrupp, utan vi har fått hålla oss till hörsägner. Det är också hörsägner som utskottets majoritet stöder sig på genom en del ganska lösa uttalanden om vad arbetsgruppen skall syssla med. Det hela byggs upp mest för att kunna tillbakavisa ett bifall till motionerna. Jag tycker att det är ganska otillfredsställande.

Reservanterna vill att man äntligen skall få till stånd en förutsättningslös, omfattande och allsidig utredning av samtliga med konsumentvaruforskningen och konsumentupplysningen sammanhängande problem. Den bör, som reservanterna skriver, »klarlägga vilka resurser som erfordras samt hur genom samordning av insatser från stat, näringsliv och konsumentgrupper största möjliga effekt skall kunna uppnås. Utredningen bör vara oförhindrad att även pröva, huruvida en i förhållande till forskningen helt fristående upplysningsverksamhet med uppräthållande av hittillsvarande krav på objektivitet och vederhäftighet kan vara ägnad att göra upplysningen snabbare och mer lättillgänglig.»

Det är alltså, understryker jag än en gång, en allsidig och förutsättningslös utredning som reservanterna vill ha till stånd. De pågående delutredningarna, som utskottsmajoriteten hänvisar till, är

inte något annat än *delutredningar*. Jag tror att det är riktigt som herr Virgin säger, att dessa utredningar inte kan åstadkomma någon lösning på problemen. Vad som kommer att inträffa när dessa utredningar är klara blir, förmodar jag, att man ändå kommer att tvingas att göra en omfattande och förutsättningslös utredning av hela problemet. Vi torde nog därför ha rätt när vi säger att det tillvägagångssätt som utskottsmajoriteten här förordar endast kommer att innebära en tidsförlust.

Med dessa få anmärkningar, herr talman, ber jag att få yrka bifall till den vid punkten fogade reservationen.

Fru HAMRIN-THORELL (fp):

Herr talman! Fjorton dagar före påsk var en grupp ifrån den västtyska televisionen här i Sverige för att göra ett program om svensk konsumentupplysning, som skall sändas ut i hela Västtyskland någon gång i juni, tror jag. Man hade valt Sverige därför att man hade fått upplysningar om att staten här satsat stora summor på konsumentupplysning. Jag anmodades att säga några ord om det statliga intresset och tala om för de tyska lyssnarna hur stor procent av den svenska statsbudgeten som anslås till konsumentupplysning. Som vi alla vet är det ju alls inte fråga om några procent, och jag måste säga att det var rätt knepigt att räkna ut hur mycket det var. Jag försökte ärligen räkna ut i promille vad staten gör för konsumentupplysningen här i landet, men fann mig också föranlåten att lägga fram siffrorna för den nedskärning som Kungl. Maj:t har gjort under årens lopp i synnerhet för konsumentinstitutet. Det var nämligen, tyckte jag, dessa siffror som var mest intressanta och rätt belysande.

1960/61 begärdes en ökning av anslagen på 425 000 kronor. Vi anslog 54 000 kronor. 1961/62 begärdes 532 000 kronor, institutet fick 260 000 kronor. 1962/63 begärdes 387 000 kronor och beviljades 303 000 kronor — skillnaden var alltså den gången inte så stor. För 1963/64 får vi se hur det blir. Man har begärt att an-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

slaget skall ökas till 377 000 kronor, men Kungl. Maj:t har föreslagit endast 250 000 kronor.

Vad man än säger om detta rimmar det dåligt med det löfte som Kungl. Maj:t gav att uppmärksamt följa utvecklingen och ställa de resurser till förfogande som behövs. Detta Bragelöfte avgavs när konsumentinstitutet förstatligades, men det har enligt min uppfattning aldrig uppfyllts.

Jag vill i anslutning här till gärna säga att den kritik som från vårt håll då riktades mot förstatligandet var till viss del orättvis. Jag kan inte finna att staten har lagt någon kall hand på vare sig forskning eller upplysning. Däremot har vi fått rätt i att erforderliga resurser inte har ställts till förfogande, vilket man hade anledning att befara redan då förstatligandet skedde.

De motioner som har lagts fram i anslutning till begärda anslag i år är åtminstone delvis förestavade av den kraftiga kritik som riktats framför allt mot konsumentupplysningen. Denna kritik har tagit sig uttryck såväl i pressen som i uppvaktningen för det ansvariga statsrådet. Jag skall inte här referera kritiken, men jag kan inte underlåta att konstatera att den varit osedvanligt enhällig. Till de organ som burit fram den kan räknas TCO-tidningen, som går på samma linje som motionärerna, liksom Fackföreningsrörelsen, som också förordar en intensifierad konsumentupplysning, förslagsvis via en populärt upplagd tidskrift.

Tydligen har statsrådet inte kunnat ställa sig helt opåverkad av debatten. Den är så intensiv att den trängt ända in i kanslihuset. Statsrådet har tydligen ansett att något måste göras och detta så raskt att riksdagen inte skulle hinna få ett ord med i laget. De motioner, i vilka yrkas på en allsidig och förutsättningslös utredning, hade, som föregående talare sade, redan lagts fram i riksdagen då statsrådet fann på en väg att få bort dem ur bilden. Hon satte snabbt till en arbetsgrupp som skulle utreda frågan om den framtida organisationen av konsumentinstitutets upplysningsverksamhet.

Det är såvitt jag förstår en detalj i det hela, även om det är en detalj där man gärna ger sin anslutning till att verksamheten blir både utredd och förbättrad. Vad arbetsgruppen egentligen skall göra undandrar sig också, enligt vad föregående talare redan sagt, riksdagens bedömande, eftersom några direktiv inte utfärdats. Detta måste ändå sägas vara ganska anmärkningsvärt.

Utskottets majoritet har tacksamt utnyttjat statsrådets snabba handläggning av ärendet till att avstyrka samtliga motioner i vilka begärs en allsidig översyn över hela fältet. Det gamla visdomsordet att vad far gör alltid är det rätta har utskottet tagit fasta på, men då »far» är »mor» i det här fallet måste uttrycket moderniseras till att vad mor gör alltid är det rätta. Såvitt jag kan se ville mor i det här fallet först och främst dämpa den kritik som har riktats mot hennes fögderi i vad avser konsumentforskning och konsumentupplysning.

Vad som behövs är inte endast den förbättring som jag nyss nämnde, hur viktig den än är. Tiden rider fort på detta område. Mängder av varor släpps ut varenda dag, och det blir omöjligt även för den mest intresserade konsument att följa med marknadens utveckling och göra det rätta valet.

Dessutom kan inte konsumentforskning och konsumentupplysning stanna vid endast ett varuområde. Konsumentinstitutet har så gott som uteslutande sysslat med sådant som rör hem och hushåll, därför att resurserna inte räcker till mer, men vi har redan långa rader av stora kapitalvaror som är lika viktiga: bilar, TV-apparater, båtar och fritidsanordningar, kameror och andra varor i långa banor. Även där behövs vägledning och forskning.

Vidare är det ett faktum att vi har en rad statliga institutioner som sysslar med forskning och upplysning för konsumenterna. En del är helstatliga; andra har statsbidrag. Bland dem kan nämnas statens institut för byggnadsforskning, statens institut för folkhälsan, statens hantverksinstitut, statens provningsanstalt, Svenska institutet för konserve-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

ringsforskning, Svenska textilforskningsinstitutet och Standardiseringskommisionen.

Hur fungerar samarbetet mellan dessa institutioner och hur kommer deras forskningsresultat till allmänhetens kännedom? Sker det inte där ett dubbelarbete? Bör det inte utredas hur en effektiv och ekonomisk samordning skall kunna ske? Ett alternativ som har framförts och som jag för min del inte alls kan bedöma utan en ordentlig utredning är en gemensam central informationsverksamhet.

Ingen är heller riktigt belåten med det informationsmaterial som skickas ut. Från forskningssidan sägs det att detta material måste vara sakligt och väl underbyggt, från den andra sidan att det måste delges konsumenterna i en populär form. Man tycks på många håll anse att dessa två synpunkter inte går att förena. Om man populariserar forskningen så att folk begriper vilka resultat man har kommit fram till, är det fara värt — påstås det — att man vållar stor skada för fabrikanterna och producenterna. Det är en synpunkt som statsrådet Lindström har framfört här i kammarerna med stor emfas.

Även om jag inser att man här måste fara varliga fram, är det svårt att förstå att det inte skall gå att komma fram till en syntes av en godtagbar lösning — det har man lyckats med på andra områden. Det finns många ömtåliga frågor som man måste lägga fram för allmänheten i både begripliga och väl valda ordalag. Utan att hårdra parallellen kan man väl knappast tänka sig något så ömtåligt område som vår utrikespolitik. Om den framställs för allmänheten i vådliga ordalag, vållar det obotlig skada i vårt lands förhållande till andra makter, men det går ändå att lägga fram den så att folk förstår vad det rör sig om.

Både på det ena och på det andra området måste emellertid frågorna hanteras av utbildat och skickligt folk, och därtill fordras anslag. Därför är det för mig fullständigt obegripligt att statsrådet Lindström kan offentligt förklara

att de ekonomiska resurserna är det mindre problemet i detta sammanhang. Jag tycker att det är en mycket viktig sak att tillräckliga anslag ställs till förfogande. Att så inte har skett har ju de siffror som jag anförde i början av detta anförande givit bevis på.

I den reservation som är fogad till denna punkt i utlåtandet påtalar reservanterna den kringgående rörelse som Kungl. Maj:t gör genom tillsättandet av den nya arbetsgruppen. Att först klarlägga vissa delproblem i avvaktan på en mer genomgripande utredning leder bara till tidsförlust och dubbelarbete. Det är åtminstone min absoluta övertygelse att det efter en tid måste ske en brett upplagd utredning över hela fältet, och då frågar man sig vad det här plåstrandet med delproblem dessförinnan egentligen skall tjäna till.

Ingenting har inträffat, herr talman, sedan den i mycket berättigade om och i vissa avseenden överdrivna kritiken sattes in framför allt mot upplysningen, som gör att man har anledning att ta tillbaka kravet på en utredning över hela fältet, och därför ber jag att få instämna i yrkandet om bifall till reservationen.

Herr GILLSTRÖM (s):

Herr talman! De tre motioner som knutits till denna punkt är tämligen artskilda till innehållet. Det finns en motion, centerpartiets, som yrkar på en samordning av upplysningsverksamheten inom en fristående upplysningsinstitution. Vidare har vi folkpartimotionen som har till syfte att uppnå en förstärkning av personalorganisationen, och slutligen högermotionen som går i rakt motsatt riktning, d. v. s. avser att reducera organisationen och personaltillgången och alltså berör omfattningen av den upplysningsverksamhet som det här är fråga om. Det föreslås uttryckligen en minskning av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget för denna verksamhet med 100 000 kronor.

Dessa tre tämligen vitt skilda uppfattningar har, hur underligt det än lå-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

ter, förenats i en och samma reservation. Man har kunnat ena sig om reservationen genom att man anser att den utredning som man ifrågasätter skall vara förutsättningslös. Samtliga motionärer frånfaller sina syften. Översynen skall vara förutsättningslös, och eftersom man utgår från så vitt skilda ståndpunkter, är det självklart att syftet med den förutsättningslösa översynen måste bli tämligen grumligt.

Utskottet har påpekat att 1960 års prisövervakningskommitté för bara två år sedan uttalade sig tämligen omfattande beträffande konsumentupplysningsverksamheten och att 1961 års riksdag i anledning av kommitténs betänkande beslöt en väsentlig förstärkning av pris- och kartellnämndens resurser. Sedan dess har, såsom redan har framhållits, 1960 års radioutredning genom särskilda tilläggsdirektiv fått i uppdrag att beakta konsumentupplysningen i televisionen, varvid samråd skulle ske med statliga organ samt företrädare för näringslivet och konsumenterna. Slutligen har numera tillsatts en särskild arbetsgrupp av experter inom departementet, vilken skall utreda frågan om den framtida organisationen av konsumentinstitutets upplysningsavdelning. Det är här fråga om en tämligen omfattande utredning, vars inriktning framgår av vad utskottet refererat efter upplysningar från vederbörande utredningsman.

Vad motionärerna och reservanterna har föreslagit berörs i väsentliga avseenden av dessa utredningar. Det har sagts att det här är fråga om delutredningar, och det är naturligtvis riktigt, men de berör dock ting som måste anses vara betydelsefulla.

Det beräknas att expertutredningen skall kunna vara klar inom sådan tid att dess resultat skall kunna föreläggas redan nästa års riksdag. I det läget anser utskottet att vi bör avvakta de förslag som kan komma innan ytterligare utredningar begäres.

Det lilla som skiljer är alltså att utskottets majoritet vill dröja med sina ställningstaganden i fråga om den allmänna översynen till dess resultatet av delut-

redningarna föreligger, medan reservanterna — denna samling av personer med olikartade ståndpunkter — omedelbart vill ha en allmän översyn av ifrågavarande organ. Jag tror att det är klokt om kammaren beslutar att vänta med sitt ställningstagande till dess vi får se vad som kan komma ut av redan pågående utredningar.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr VIRGIN (h) kort genmäle:

Herr talman! När herr Gillström säger att högermotionen går ut på att reducera den personal som sysslar med konsumentvaruforskning och konsumentupplysning är det en felaktig framställning. Högermotionen har icke givit uttryck för sådana tankegångar, utan endast för att vi icke önskar detaljundersökningar innan hela problemkomplexet av samordning och kompetensgränser rörande forskning och upplysning är klarlagt. Det är bakgrunden till att vi inte velat ge anslag, till sådana detaljundersökningar. När man sedan kunde enas om att gå fram med krav på en brett upplagd översiktlig undersökning ville vi självfallet biträda detta. Våra krav har däremot som sagt aldrig avsett en minskning av den verksamhet som pågår vid instituten och vid forskningsanstalterna.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Gillströms anförande föranleder egentligen bara till den enda reflexionen att han på ett förträffligt sätt belyste det plotter i fråga om utredningar som under årens lopp har förekommit på detta område och som nu fortsätter genom att man inte vill gå med på en förutsättningslös och allsidig utredning. Skall vi inte komma bort från detta någon gång och ta den effektiva, allsidiga och förutsättningslösa utredning som vi ändå behöver?

Om herr Gillström på minsta sätt hade

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

kunnat lova oss att dessa mindre utredningar, som nu har kastats fram, skulle kunna hjälpa oss att lösa detta problem, så skulle läget blivit ett helt annat, men det har inte gjorts. Det ligger tydligen också i herr Gillströms anförande en förhoppning om att vi när dessa utredningar blir färdiga skall komma fram till den stora utredning som vi behöver för att hyfsa vår ekvation.

Statsrådet fru LINDSTRÖM:

Herr talman! Reservanterna yrkar på en utredning som bör omfatta »samtliga med konsumentvaruforskningen och konsumentupplysningen sammanhängande problem». Herr Virgin har här exemplifierat dem, och med så många olika problem som han har nämnt skulle man verkligen kunna säga att det vore ett »plotter» — som herr Hanson nyss uttryckte sig — om dessa frågor låge utspridda på en *mängd* olika utredningar. Så är nu inte fallet. Men det skulle inte heller vara särskilt lyckat att lägga ihop så många vitt skilda problem i en enda säck och göra vad man här avser: en bred och djup utredning. En sådan måste ju ta sin rundliga tid och skulle knappast avsätta några resultat som kunde tillgodose de aktualitetssynpunkter reservanterna hänvisar till. Det faktum att dels radioutredningen sedan i höstas, dels en organisationsutredning med utgångspunkt från konsumentinstitutets upplysningssektion har i uppdrag att penetrera en hel räckva av de frågor, som reservanterna önskar få utredda, tycks inte ha kommit dessa reservanter att hejda sitt krav på en ny utredning av stort format vilken skulle täcka även det man nu håller på att utreda. Herr Per-Olof Hanson tycks ha fått den uppfattningen, av hans första anförande att döma, att de nu pågående utredningarna har byggts upp mest för att hejda ett bifall till de motioner som han medverkade till i januari. Jag vill bestämt tillbakavisa denna insinuation. Ännu mindre tycks man ha fäst sig vid det som anfördes redan i statsverkspropositionen — innan motionärerna plitade ihop sina motioner — att

statens konsumentråd skulle ta upp vissa av dessa mera principiella problem. Såvitt jag vet har man sålunda inom utskottet fått besked om att förberedelser pågår inom statens konsumentråd för att få till stånd en separatutredning om den statliga konsumentupplysningens innehåll, räckvidd och ansvar ur främst juridiska synpunkter.

Att med två utredningar i gång och en tredje på väg, vilka tillsammans och med noggrann arbetsfördelning kan täcka hela undersökningsfältet, ändå beställa en fjärde utredning som skulle omfatta »samtliga» problem, det är förvisso allt annat än rationellt, om jag nu skall uttrycka mig belevat — annars skulle jag gärna vilja säga rent ut att det är vimsigt. Reservanterna åberopar som motiv för sitt yrkande den förnyade aktualitet som konsumentvaruforskningens och konsumentupplysningens organisation har fått under de senaste åren. Jag har tidigare här i kammaren påmint om att den statliga konsumentservicen bara är fem år gammal och att dess aktualitet enbart har vuxit under denna femårsperiod. Man åberopar vidare den kritik, som i skilda hänseenden har riktats mot den nuvarande verksamheten. Men det är en kritik, som härrör från en begränsad krets av yrkesmässigt engagerade människor, och deras missnöje med närmast konsumentinstitutets publikationer, som »tagit sig sådana uttryck» som man säger i den föreliggande reservationen, har varit ganska subjektivt och ganska tillfälligt framträdande. Fru Hamrin-Thorell t. ex. uppträdde i årets remissdebatt och som motionär med sådan kritik av statens konsumentinstitut som reservanterna nu tagit fasta på. Hon hade då i sitt segel fångat upp — och gör så fortfarande — den motvind som blåste mot institutet. Men hon hade glömt bort att hon bara ett halvår tidigare hade varmt berömt vad hon sedan så fränt anmärkte på. Även i sitt anförande nyss hade hon behållit den kritiska undertonen. Men efter min lilla debatt med henne i januari fick jag mig tillsänt från en uppmärksam läsare av tidningen Idun ett klipp av en hushållsledare i sagda tid-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

ning — nr 23 år 1962, jag har klippett här — där fru Hamrin-Thorell skriver om konsumentinstitutets publikation »Råd och rön» under rubriken »Tack för Råd och rön», att »Råd och rön är bra nuförtiden» och att de husmödrar som inte känner till denna skriftserie »nog borde skämmas litet.»

Ja, vilka bör egentligen skämmas i det här sammanhanget? Jag menar nog, att det i mindre grad är de institutioner som med små resurser av sakkunnigt folk, lokaler och anslag gör så gott de kan, fast inte tillräckligt, för att tillgodose de snabbt växande anspråken. De anmärkningar som återfaller på bristande resurser skall — och där har fru Hamrin-Thorell äntligen rätt i något — riktas mot mig, mot kanslihuset och mot riksdagen som beslutar om anslagen. Men de anslag för nästa budgetår, som riksdagen beslutar i dag, är byggda på de petita som inlämnades i augusti—september förra året, d. v. s. vid den tidpunkt då fru Hamrin och de andra kritikererna tyckte att »Råd och rön» var så bra och då petitan inte hade dimensionerats för det missnöje som sedan fick en epidemisk karaktär. Ändå innebär de anslag som vi nu behandlar en uppräknings med i genomsnitt 20 procent. Fru Hamrin-Thorell räknade upp vissa nedskärningar av konsumentinstitutets petita, som ägt rum under olika föregående budgetår. Hon utgick tydligen från att institutet borde utan prövning eller prutning få igenom allt vad det begärde och att detta skulle varit en förutsättning, när institutet tillkom. En sådan situation för detta institut skulle ju vara unik i förhållande till alla andra statliga ämbetsverks, och det är en sällsam inställning hos en riksdagsledamot att anse att en petitaprovning är anmärkningsvärd. Att det vid sidan om den ordinarie anslagsprovningen har igångsatts de utredningar jag nämnt här för att undersöka behov och resurser är föranlett av de växande anspråk, som gjorde sig gällande med särskild skärpa förra hösten. Fru Hamrin-Thorell säger att dessa utredningar har tillsatts alldeles för snabbt, så snabbt att motionärerna inte hunnit

med i svängen, och fann det anmärkningsvärt att inga direktiv har givits för den organisationsutredning som omnämns av utskottsmajoriteten. Men det är inte brukligt att man ger direktiv till organisationsutredningar, som berör statliga ämbetsverk, såsom i detta fall utredningen om konsumentinstitutets upplysningssektion. Organisationsutredningar har i allmänhet konkreta frågor att syssla med som kräver överläggningar med departement och verksledning, och de måste kunna arbeta på ett smidigt sätt.

Jag vill inte säga att jag inte finner det förklarligt att motionärerna var obekanta med de utredningar, som planerades när de skrev sina motioner. Jag vill ingalunda förebrå dem deras intresse, tvärtom. Jag är övertygad om att det finns ett äkta intresse för dessa frågor hos fru Hamrin-Thorell och vissa andra reservanter. Men vad jag måste kritisera och opponera mig emot är att de vidhåller sina yrkanden på en ny jätteutredning även sedan de under utskottsbehandlingen har upplysts om att utredningar pågår, respektive ligger i startgroparna. Jag förstår mycket väl, att det är fråga om att göra troligt för konsumentopinionen, att det är oppositionen som haft initiativet och drivit på. Men så är inte fallet. Kanske kan man säga, att de företeelser, som har aktualiserat utredningar just nu, har observerats ungefär samtidigt av alla intresserade parter. Utredningarna har så att säga legat i luften, och intet ont i det.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till utskottets förslag.

Herr VIRGIN (h):

Herr talman! Statsrådet Lindström säger nu att de pågående undersökningarna, som är tillsatta genom statsrådets försorg, täcker hela fältet. Det skulle alltså innebära att den arbetsgrupp på två personer som nu fungerar utan skriftliga direktiv skulle ha att ta ställning till de stora och ytterst känsliga frågor som rör kompetensfördelningen mellan de olika organen på det här området och samordningen av forsknings-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

resultat och upplysningsverksamhet samt resurserna härför. Sedan säger statsrådet att det inte är vanligt att man ger skriftliga direktiv till utredningar rörande organisationen av statlig verksamhet, och det må så vara, men då gäller tydligen arbetsgruppens uppgifter inte hela det fält som vi motionärer och reservanter anser det vara så nödvändigt att studera. En undersökning av den typ som arbetsgruppen skall utföra kan därför, såvitt jag kan se, knappast ge garantier för det goda resultat som vi är ute efter, och framför allt tycker vi att det är otillfredsställande att man verkställer en utredning av dessa problem utan att ha med representanter för de grupper som är berörda av utredningen, alltså producenter, distributörer, konsumenter och kanske andra. Jag kan nämna att vid de föredragningar som ägde rum under utskottsarbetet kom ganska starka krav till synes på just en stort upplagd översiktlig undersökning och detta inte bara från industrihåll och handel utan också från företrädare för stora konsumentgrupper.

Fru **HAMRIN-THORELL** (fp):

Herr talman! Av statsrådet Lindströms uttalande i remissdebatten att döma ansåg statsrådet då att allt var ganska väl beställt på upplysningsområdet. Hon viftade bort kritiken, både i riksdagen och offentligt såväl i radio som inför andra fora, med att det var nog litet som behövde ändras, och det var nog litet dåligt samarbete mellan institutet, konsumentrådet och pressen men att man i övrigt inte kunde rikta några särskilt grava anmärkningar mot det material som lämnades allmänheten.

Då frågar man sig vad som kommit statsrådet att så hastigt ändra mening. Statsrådet får ursäkta att jag tror att det är två ting. För det första är det den starka kritik som verkligen från hela den svenska pressen riktats mot informationsmaterialet. Nog är det ganska anmärkningsvärt att statsrådet Lindström kallar hela pressen, så gott som varenda tidning med undantag av rege-

ringspartiets, för en begränsad krets. Jag tror inte att det finns någon tidning som inte tog upp kritiken och instämde i den. Om det skall kallas »en begränsad krets», när det gäller konsumentupplysning, borde det väl kallas för »en begränsad krets» även i andra frågor, men då tas det alltid stor hänsyn till vad pressen säger.

Andra skälet till att statsrådet Lindström så hastigt sätter till den här expertgruppen är — statsrådet får ursäkta — att det inte är så roligt att ta upp förslag från andra håll. Även när det ligger motioner i riksdagen skall förslaget komma från statsrådet Lindströms egen fantasifulla hjärna. Fru Lindström får ursäkta, hennes eget ord vimsig är välfunnet även i detta sammanhang.

Det har prutats på de anslag som konsumentinstitutet begärt hos regeringen. Det sker i alla andra fall, säger statsrådet. Det vet vi mycket väl. Men till såväl konsumentinstitutet som andra statliga verk har gått ut en anmaning att vara så blygsamma som möjligt med de anslagskrav som framställs i petita. Jag har inhämtat att konsumentinstitutet — om vi håller oss till det — i detta fall också har varit blygsamt. Därför har anslaget blivit ännu lägre än vad som egentligen borde tillkomma konsumentvaruforskningen och konsumentupplysningen.

Statsrådet Lindström har själv förklarat att hon har besökt konsumentinstitutet, och då borde statsrådet Lindström lätt ha kunnat konstatera de bristande resurser som institutet har när det gäller både lokaler och personal. Det behöver inte upprepas här i kammaren, ty då skulle det bli en följetong, som jag inte vill fortsätta med.

Herr **HANSON, PER-OLOF**, (fp):

Herr talman! När man hör hur det går till i Kungl. Maj:ts kansli då ställning tas till petitaframställningar, blir man något förvånad. Statsrådet Lindström anser att det är klart att man skall pruta på det sättet. Är det så klart? Det beror väl på hur välmotiverade de petita är som framställs. Är det välmotive-

Anslag till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

rat att konsumentupplysningen får en betydande förstärkning, skall man väl inte bara för nöjes skull pruta ned anslagsåskandena. Statsrådet Lindström har ju här själv medgivit att de som sköter dessa uppgifter arbetar med mycket knappa resurser och har svårigheter. Statsrådet har till och med varit vänlig att själv påtaga sig en del av ansvaret för detta sakernas tillstånd.

Sedan finner jag att statsrådet tillbakavisar min förmodan att arbetsgruppen tillsatts bara för att få en bakgrund till ett avslag på de föreliggande motionerna. Jag vill bara säga att denna förmodan inte grundar sig endast på detta fall utan på den iakttagelsen att denna metodik har blivit mer och mer vanlig från regeringen visavi aktioner från den politiska oppositionen.

Sedan konstaterar jag att statsrådet Lindström säger om reservanterna att de begär en ny, stor utredning. Om däri ligger att det förut pågår någon stor utredning vill jag bestrida riktigheten härav. Vad vi begär är att vi äntligen skall få en allsidig och förutsättningslös utredning av dessa frågor, och jag konstaterar att inte ens utskottsmajoriteten har vågat hävda att de arbetande utredningarna kommer att visa sig tillräckliga. Utskottet konstaterar t. ex.: »Såvitt utskottet kunnat finna komma dessa spörsmål» — d. v. s. motionärernas yrkanden — »åtminstone delvis att beröras av nu pågående utredningar». Uttrycket »åtminstone delvis» innebär ju i själva verket ett klart medgivande om att man plottar med småutredningar i olika riktningar utan att man får något samlat grepp på det hela, vilket det vore på tiden att vi fick.

Statsrådet fru LINDSTRÖM:

Herr talman! Jag vill bara komma med några repliker.

Herr Virgin har missförstått mig om han tror — och det borde han inte tro om han lyssnat på vad jag sade — att en arbetsgrupp på två personer skulle täcka hela fältet av utredningsproblem. Jag har ju här redan talat om att två

utredningar är i arbete och att en tredje står i startgroparna. Jag kan naturligtvis ge herr Virgin en närmare information om vad var och en av dessa sysslar med eller avser att syssla med. En av dem — radioutredningens delegation i frågan vars ordförande för övrigt är ledamot av denna kammare — har redan börjat ett mycket ambitiöst arbete för att ta reda på konsumenternas behov av och tillgången på material — främst från den privata sektorn — som kan användas i konsumentupplysande TV-program. Tillgången på det material, som lämnas från statliga organ, och hela den problematik, som sammanhänger med värderingar av varors egenskaper och priser i deras inbördes relation samt jämförelser av varumärken i massmedia som radio och TV är problem för statens konsumentråd, sannolikt i samarbete med departementet, enligt förberedande diskussioner. Förberedelserna är i gång. Den tredje arbetsgruppen är en liten grupp på två, dock mycket sakkunniga personer, av vilka den ene är vice ordförande i konsumentinstitutet sedan det var ett privat organ i början av 1940-talet. Dessa utredningar kommer tillsammans att täcka hela fältet av konsumentproblem, och jag vidhåller att det inte finns någon som helst anledning att tillskapa en fjärde utredning.

Sedan vill jag säga till fru Hamrin-Thorell, som gör gällande att jag skulle ha ändrat mening om konsumentupplysningen från i höstas till dess dessa utredningar tillsattes, att jag har inte ändrat uppfattning. Jag har inte givit uttryck för några bedömningar av det slag som fru Hamrin-Thorell gör och jag har inte ändrat mening beträffande publikationer m. m. — i motsats till fru Hamrin själv. Jag har bara sagt att med hänsyn till de anspråk, som ställs från olika håll, är den upplysning vi har otillräcklig till sin volym och har inte tillräckligt effektiva spridningskanaler. Det är vad dessa utredningar skall ta fasta på och försöka förbättra genom förstärkning av resurserna m. m.

Till herr Per-Olof Hanson vill jag säga, att jag tycker att han låter naiv när han

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

säger, som om det vore en stor upptäckt, att man i kanslihuset prutar på ämbetsverkens petita — för nöjes skull, tillade han. Det sista vill jag inlägga en bestämd gensaga mot. Petitor prövas sakligt och med hänsyn till statsfinanserna och skattebetalarna, som annars brukar vårdas väl av ledamöterna här i riksdagen. Jag tror nog att herr Hansson får svårt att peka på något statligt organ som fått alla sina anslagsäskanden helt oförändrade presenterade inför riksdagen.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr andre vice talmannen, som för en stund övertagit ledningen av kammarens förhandlingar, yttrade, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vardera momentet av utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

På gjord proposition bifölls vad utskottet i mom. a hemställt.

Därpå gjorde herr andre vice talmannen enligt de rörande mom. b förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr andre vice talmannen, efter att hava upprepats propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Virgin* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 10 punkten 60 mom. b, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen änyo uppläst, verkställdes till en början

omröstning genom uppresning. Herr andre vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Virgin* begärde rösträkning, verkställdes nu votering med delst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 73;

Nej — 68.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Punkterna 61—74

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 75

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Avsättning till fonden för idrottens främjande för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 14 100 000 kronor.

I förevarande sammanhang hade utskottet till behandling förehäft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 473) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 573), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Avsättning till fonden för idrottens främjande för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 17 miljoner kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Hamrin* i Jönköping väckt motion (II: 117), vari anhållits, att riksdagen måtte besluta, dels att ett uttryckligt förbehåll skulle fästas vid beslutet om anslag till fonden för idrottens främjande av innebörd, att någon svensk representation vid olympiska spelen från boxningssportens sida icke tillätes komma i fråga, dels att anslaget icke heller i annat avseende skulle disponeras för stöd åt boxningssporten.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten av angivna orsaker hemställt.

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

a) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 473 och II: 573, till Avsättning till fonden för idrottens främjande för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 14 100 000 kronor;

b) att motionen II: 117 icke måtte av riksdagen bifallas.

Reservationer hade avgivits

a) av herr *Bengtson, Per Jacobsson, Edström, Per-Olof Hanson, Eliasson* i Sundborn, *Svensson* i Ljungskile, *Gustafsson* i Skellefteå och *Nelander*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under a hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 473 och II: 573, till Avsättning till fonden för idrottens främjande för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 17 000 000 kronor;

b) av herrar *Per Jacobsson, Edström, Ståång, Svensson* i Ljungskile, *Gustafsson* i Skellefteå och *Nelander*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort under b hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av motionen II: 117, besluta, att ifrågakvarande anslag icke skulle disponeras för stöd åt boxningssporten.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp):

Herr talman! Bakgrunden till den vid denna punkt föreliggande reservationen a och till de bakomliggande motionerna är framför allt det förhållandet, att vi har all anledning att beakta idrottsrörelsens stora roll när det gäller ett konstruktivt uppbyggande arbete bland vårt lands ungdom. Vi har många och brännande ungdomsproblem, och vi möter dem bäst med konstruktiva och positiva åtgärder. Sådana är vida att föredra framför de lagstiftningsåtgärder som vi vidtar på olika sätt när det gäller att vrida rätt det som redan har vridits snett. I det här sammanhanget spelar givetvis de frivilliga ungdomsorganisationerna en viktig roll, och bland dem intar idrotts-

rörelsen en central plats. Man kan säga, att den i högre grad än någon annan har kunnat vinna ungdomens intresse och locka den till insatser. Detta framgår ju också av den synnerligen kraftiga medlemsökning som idrottsorganisationerna har kunnat glädja sig åt under en följd av år.

Departementschefen föreslår här en mycket begränsad uppräkningsanslag till idrottsfonderna. Han tillåter sig att karakterisera sin uppräkningsanslag med 1,4 miljon kronor som »en väsentlig uppräkningsanslag». Jag tycker nog att det är att ta till för starka ord när det gäller en så liten anslagsökning. De medel som står till förfogande för dessa ändamål är ju i hög grad otillräckliga. Det råder en stor knapphet på medel t. ex. för ledarutbildningen inom den svenska idrottsrörelsen.

Departementschefen har vidare i detta sammanhang påpekat, att de förberedelser som pågår och som skall sättas i gång inför de olympiska spelen ju kommer att dra extra kostnader, och det påstås vara en av orsakerna till att departementschefen vill uppräkningsanslaget.

Därtill kommer emellertid att vi har en mängd ansökningar om statsbidrag till idrottsanläggningar, ansökningar som till stor del måste avslås just av brist på medel. Det föreligger i alla händelser ansökningar om statsbidrag, som med ett tjugotal miljoner kronor överstiger vad staten kan ställa till förfogande. Riksidrottsförbundet, som i stor utsträckning också talar på kommunernas vägnar i detta sammanhang anför härom i sin pepitaskrivelse följande: »Många fullt utarbetade projekt vilar i avvaktan på bidrag. Bidragansökningarna, som tidigare huvudsakligen gällt idrottsplatser . . ., avser numera i allt större omfattning inomhuslokaler, dels idrottshallar av sedvanlig typ, dels mindre idrottshallar, ofta kombinerad gymnastiskal för skolbruk och idrottshall för inomhusidrottens behov.»

Jag skall inte fortsätta citatet längre, utan bara konstatera och understryka denna trend i utvecklingen, där man satsar mer och mer på att bygga idrotts-

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

hallar som tillgodoser både skolans behov och idrottsrörelsens krav. Jag skulle också vilja tillägga i detta sammanhang, att vi behöver många fler idrotts- hallar just i vårt land, som har så långa vintrar och där säsongen för utomhus- idrotten är relativt kort. Det finns där- för starka skäl att skapa bättre förut- sättningar för byggande av idrottshal- lar.

Vi för vår del ser den ökning som vi här föreslagit utöver departementsche- fens förslag — en ökning som belöper sig till ungefär 3 miljoner kronor — end- ast såsom ett första steg till en ännu större insats. Jag tror att idrottsrörelsen behöver denna ökning. De allmänna skä- len till en bättre stimulans åt det upp- byggande arbetet bland vår ungdom mo- tiverar detta.

Herr talman! Med dessa anmärkningar ber jag att få yrka bifall till den före- liggande reservationen a.

Herr EDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill liksom den före- gående talaren yrka bifall till reserva- tion a men dessutom även till reserva- tion b, som innebär att icke något av anslaget till idrotten må gå till box- ningsporten.

Motiveringen till denna inställning är att boxningen är den enda sport som till sin syftning har att skada. Visst kan ska- dor uppkomma även vid annan sport, men det är ju på grund av olyckshändel- se och det är en väsentlig skillnad.

Vårt svenska samhälle gör för närva- rande allt vad som står i dess makt för att motarbeta sjukdom, skada, arbets- oförmåga och invaliditet. Den svenska årliga kostnaden för hälso- och sjuk- vårdsåtgärder uppgår för närvarande till drygt 3 miljarder kronor, och ändock ut- gör det årliga produktionsbortfallet på grund av sjukdom och skada drygt 5 miljarder kronor.

Att staten mot denna bakgrund skulle med statsbidrag understödja sport, som avser att skada och där sportsmannens högsta mål är att slå motståndaren med- vetlös, knock-out, är i högsta grad ir-

rationellt. Man skall inte med statsbi- drag öka det allmännas sjukvårdskost- nader. Varje traumatiskt framkallad medvetlöshet är ju ett uttryck för en allvarlig hjärnskada, vars allvar vid även till synes rätt snabbt övergående med- vetlöshetsperioder av senaste års medi- cinska forskning helt klarlagts. Varje boxare som slagits medvetlös är allvar- ligt hjärnskadad. »Punch drunk» är det allvarligaste tillståndet, men även lind- rigare skador har stor inverkan på indi- videns hälsotillstånd.

Antalet dödsfall i boxningsringen har under senare år betydligt ökat. Av de 450 unga män som dödats i boxnings- ringen detta århundrade har inte mind- re än 217 dödats sedan år 1945. Då räk- nar jag här endast med de dödsfall, som inträffat direkt i ringen, icke med de oräkneliga dödsfall som inträffat efteråt på grund av de skador som uppstått i ringen. Siffrorna ger här klara besked över hur dödskurvan stiger.

Vad beror denna ökning på? Jo, att boxarna är bättre tränade nu än förr i världen, att de slår hårdare och snab- bare och att stor stryktålighet har an- setts vara allt viktigare. Det är numera ovanligt att en boxare, som avancerat till höjderna, uträknas av pur trötthet; konditionsmässigt kan boxningseliten väl mäta sig med toppmännen inom annan idrott.

Bara en sak kan en boxare aldrig trä- na upp, nämligen hjärnans stryktålighet. Så gott som samtliga dödsfall i ringen har berott på att denna viktiga kropps- del, alltså hjärnan, inte har tålt påfrest- ningarna.

I morgon torsdag skall det bli en över- läggning i inrikesdepartementet mellan representanter för departementet och medicinalstyrelsen å ena sidan och Sve- riges riksidsrottsförbund och Boxnings- förbundet å andra sidan. Den överlägg- ningen har inte på något sätt samband med de talrika dödsfall, som under den senaste tiden ägt rum i boxningsring- arna, utan är påkallad för länge sedan av en utredning, som gjorts av doktor Bengt Naumann och som lades fram på hösten 1961. Den utredningen skakade även

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

svenska folket, trots att man redovisade resultaten så mildt som möjligt.

Nu avser man att göra en mild påtryckning på Riksidrottsförbundet och Boxningsförbundet för att försöka vidta flera skydds- och försiktighetsåtgärder vid just boxningstävlingar och framför allt när det gäller amatörboxningen. Här har talats om att det skulle anskaffas större boxhandskar eller t. ex. boxhandskar med luftfyllda celler. Men det märkliga är att på den tiden, då man inte hade boxhandskar utan använde bara nävarna, var antalet dödsfall mycket mindre. Om boxarna fick återgå till att använda bara nävarna, sloge de sönder sina nävar i stället för skallen på motståndaren. Den ene föreslår alltså större boxhandskar och den andre mindre, men bäst vore kanske om inga boxhandskar alls användes.

Och allra bäst vore om det inte utgick något statsbidrag till en idrott som är avsedd att skada människor och därmed ökar samhällets behov av sjukvårdsresurser.

Jag anhåller alltså att få yrka bifall även till den med b betecknade reservationen.

Herr KAIJSER (h):

Herr talman! Så är vi framme vid årets boxningsdebatt, och liksom tidigare gäller det frågan, om anslag utgående från statsmedel till amatörboxningen över huvud taget skall få ges av Riksidrottsförbundet. Den diskussionen har upprepats under flera år, och det finns väl ingen av oss som nu kan komma med några nya principiella argument. Vi vet det mesta i den här frågan. Vi har å ömse sidor vädrat motiven för våra olika inställningar, och vi har väl inte heller någon verklig möjlighet att övertyga varandra. Men vi, som är övertygade om boxningens skadeverkningar, vill ändå försöka.

Vi vet att boxningen innebär risker — risker både för skador direkt i samband med boxningsmatcher och för följd tillstånd i framtiden. Det har sagts att amatörboxningen inte leder till sådana ska-

dor. Vi vet att detta icke är med verkligheten överensstämmande. Vi vet att även amatörboxningen kan medföra skador, som kan leda till döden och som kan ge bestående men. Det har sagts att om boxaren bär skyddshjälm vid boxningen föreligger inte risk för skador, vare sig i form av akut dödande eller i form av sena följd tillstånd. Inte heller detta är reservationslöst riktigt. För några veckor sedan kunde vi läsa om hur en amatörboxare, inför skyddshjälm på en boxningsmatch, som anordnades i samband med en välgörenhetstillställning, fick en sådan skada att han dog några timmar efter matchen.

Vi vet att det har gjorts en utredning om boxningssportens skadeverkningar här i landet — dessa saker har herr Edström nyss talat om, och han talade även om den konferens som i ärendet skall äga rum i morgon. Utredningsmannen sammanfattar sina slutsatser på följande sätt: »Antalet varaktigt skadade eller möjligtvis skadade boxare i Sverige torde sannolikt högst utgöras av ett par hundratal, ackumulerade alltsedan 1920-talet då sporten slog igenom. Endast få av dessa torde lida av äkta 'punch-drunk'-tillstånd eller vara helt arbetsoförmögna på grund av skadorna. Något medicinskt problem av större format kan boxningen därför ej anses vara, även om det enskilda fallet givetvis kan te sig nog så problematiskt.»

Ja, herr talman, ett av de värdefulla dragen i vår kultur är ju att vi ser till de enskilda människorna, till de enskilda fallen. Vi betraktar inte människorna i klump. Det är de enskilda fallen som gör att vi är motståndare till boxningen.

Som herr Edström nyss sade, försöker vi på alla andra områden att minska de skaderisker som finns i vårt samhälle. Vi har långt gående bestämmelser om arbetsskydd, och vi försöker göra allt för att eliminera riskerna vid farligt arbete. Att eliminera riskerna vid boxningen är att ta bort den, att se till att den inte förekommer. Boxningen behövs inte, som fallet är med många andra farliga verksamheter i vårt samhälle.

Vi vet att det förekommer flera ska-

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

dor och även dödsfall vid andra idrotter än vid boxning. Det är helt säkert så; så är t. ex. fallet med antalet skador vid skidåkning. Men hur många är det inte som utövar skididrott! Det är ju oändligt många flera som njuter av denna härliga sport än som sysslar med boxning. Det är också fler som skadar sig — och synbarligen också flera som dör — vid rugby och baseball än vid boxning. Men observera att vi inte velat införa dessa former av bollspel i vårt land — det är vi säkert alla glada över, även om vi av den anledningen inte kan få vara med och tävla med amerikanarna i dessa grenar.

Vi vet att den väsentliga skillnaden mellan boxningen och alla dessa andra idrotter är, att boxningen syftar till att skada. Topprestationen vid boxningen är att tillfoga motståndaren en så kraftig hjärnskada att hans försvarskrafter sättes ur spel. Detta gäller inte vid någon annan idrott, inte heller vid de andra idrotter där den råa styrkan — om jag får använda det uttrycket — är avgörande i kampen mellan motståndarna. Men så är fallet vid boxningen. Vid boxningen gäller dessutom, att det på sätt och vis inte är fråga om den största kraften — visserligen försöker man göra sin styrka överlägsen motståndarens och sätta hans försvarskraft ur spel, men detta gör man genom angrepp mot hans viktigaste och mest förfinade organ, hans hjärna, det organ som gör människan till människa. Så sker inte vid andra idrotter. I andra idrotter tävlar man och försöker mäta sin styrka med motståndarens men man försöker inte skada motståndaren. Vi ser med en känsla av obehag när ojulta tacklingar, som tycks vara inriktade på att åstadkomma skada på motståndaren, förekommer inom idrottsgrenar, där sådant inte bör få förekomma.

Vi vet att man genom föreskrifter och genom övervakning försöker minska riskerna vid boxning. Vi vet också att det är en chimär att tro att man därigenom skyddar boxaren för boxningens risker. Dödande slag vid boxning har förekommit även när man har haft övervakning av läkare, och sent uppträdande skador kan komma utan att boxaren någon gång

fått en knock-out. Startböckerna ger en kontroll av boxarnas deltagande i ordnade matcher, men om träningen och om vad som händer under denna säger startböckerna ingenting. Helt säkert känner många tränare ett stort ansvar för sina disciplar och leder deras träning i känslan av detta ansvar. Men den förut omnämnde utredningsmannen säger, att framsynta och moderata men ändå fasta rekommendationer kan *förväntas* — jag lägger tonvikt vid det ordet — medföra stora effekter på åsikter och inställning. En tidigare eventuellt förekommande attityd av att »lära sig tåla stryk» *synes* — även här vill jag göra en betoning och peka på ordet *synes* — allt mer försvinna, säger han. Men han säger inte att den har försvunnit. Träningsskadorna registreras inte i startböckerna.

Det har sagts att boxningen är av stor betydelse för många ungdomar, som därigenom kan kanalisera sina aggressions-tendenser och som inom boxningsklubbarna får vara med om ett så utvecklade kamratskap. Jag vet väl att man även inom andra idrottsgrenar, där ungdomar också kan få mäta sina krafter mot varandra, kan nå samma kamratliga sammanhållning, samma känsla av fair play och få utlopp för liknande känslor som förorsakas av anpassningssvårigheter under pubertetsperioden och åren närmast därefter och som gör att dessa ungdomar kräver »mer primitivt kryddade aktiviteter», för att citera utredningsmannens uttryck. Jag har sett detta på nära håll, både bland brottare och tyngdlyftare. Hos ingendera av dessa syftar man till att sätta motståndarens krafter ur spel, utan man skall mäta sina krafter med motståndarens. I brottningen, som naturligtvis inte heller är utan sina risker, har man dessutom chansen att fälla motståndaren till marken och få visa sin kroppsliga överlägsenhet, vilket måhända kan vara det som dessa ungdomar, som kanske känner sig underlägsna på andra områden, innerst inne vill och kanske till och med behöver. Men man syftar inte till att skada motståndaren; man lär sig inte att detta är huvudsaken.

Intresset för den professionella box-

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

ningen stimuleras i amatörklubbarna, och de professionella boxarna rekryteras ur amatörernas led. Vi vill inte öka in-tresset i vårt land för den professionella boxningen med alla dess avigsidor och olägenheter. Vi bör inte med statliga medel bidra till att rekrytera professionella boxare! Vi bör i stället skydda vår ungdom mot de skador som boxningen kan innebära. Vi har ingen anledning att med statsanslag understödja den farliga och primitiva idrott som boxningen utgör.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation b.

Herr LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Det förslag till ökning av idrottsanslaget som folkpartiet har framlagt i år och som avspeglas i reservation a får ses som ett led i vår strävan till förstärkning av den fria och frivilliga ungdomsverksamheten. En väsentlig del av dessa frågor behandlades för ett par veckor sedan. Kvar står nu det anslag som rör idrotten, den största av alla ungdomsrörelserna.

Motionärerna är starkt medvetna om att de ekonomiska resurserna sätter gränser för vad som är möjligt, här liksom i alla andra fall, men vi anser att hänsyn också måste tagas till ändamålet.

Nu har det talats och skrivits så mycket om de olyckliga förhållanden, som råder på ungdomsfronten, att ingen lär vara okunnig om att här verkligen finns ett stort problem. Jag vill för egen del tillägga, att den situation bland ungdomarna, som man inte kunde undgå att uppmärksamma under den debatt som ägde rum här och som har förts i pressen rörande spritpriserna, ytterligare har understrukit den betydelse som det frivilliga arbetet bland ungdomen otvivelaktigt måste ha.

Det är uppenbarligen ett verkligt problem vi här har att syssla med, ett stort problem för hela vår nationella gemenskap. Det är därför ytterst beklagligt att riksdagen för ett par veckor sedan sade nej till de förstärkningar av ungdomsar-

betet som vi inom folkpartiet har föreslagit.

Skall nu också denna fråga, som rör idrottsanslaget, gå samma väg? Ja, tydligen är detta meningen, eftersom socialdemokraterna och högern även den här gången har enat sig om avslagslinjen. Ändå är enligt min mening idrottsanslagets förstärkning dubbelt viktig, sedan förstärkningen av andra delar av ungdomsarbetet har avvisats.

Departementschefen säger, att den höjning av anslaget med 1,4 miljon, som skett, innebär en »väsentlig» uppräkning. Jag undrar om man verkligen kan säga detta, annat än om man bara tittar på själva siffran. Enligt de uppgifter, som finns i propositionen, har enbart förberedelserna för de olympiska vinter spelen i Innsbruck beräknats kosta 750 000 kronor eller mer än hälften av denna höjning. Därtill kommer vissa ofrånkomliga lönehöjningar och pristegringar, som på en budget av idrottsrörelsens storleksordning sannolikt kommer att sluka större delen av återstoden av höjningen.

De starkt nedprutade önskemål om anslagshöjningar, som idrottsorganisationerna och skolöverstyrelsen framfört, har därför, skulle jag tro, ganska små utsikter att förverkligas med denna 1,4 miljon. Regeringens anslagshöjning är med hänsyn till de omständigheter, som jag här återopat, sannolikt mer att betrakta som ett bidrag för att hålla idrottsrörelsen vid liv på nuvarande nivå än som ett försök att ge förutsättning- ar för en expansion.

Ändå är detta så oerhört viktigt. När man ser på den oavbrutna och starka tillströmningen av ungdom i tonåren, som sker vid idrottsplatserna, blir man djupt bedrövad över de små resurser som finns att ta hand om dem allesammans. Det finns ju många tusentals frivilliga ledare och funktionärer ute i arbetet inom idrotten, men de instruktörer och konsulenter, som behövs i mycket större omfattning för närvarande, måste självklart betalas. Här har samhället verkligen ett jag höll på att säga vitalt intresse av att ge stimulans. Ju fler ung-

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

domar man kan ta hand om och intressera i idrottsrörelsen, ju större möjligheter har man att slippa eller förhindra uppkomsten av svåra ungdomsproblem.

Herr Per-Olof Hanson har berört frågan om idrottsanläggningarna. Jag vill tillfoga ett par reflexioner. Riksidrottsförbundet har här räknat ned anslagsäskandena för att få större möjligheter till åtminstone någon förbättring. Vad det betyder att man kan ge ett ökat anslag på detta område, känner jag till från ett speciellt fall, som jag har kommit i beröring med. I ett ganska stort samhälle skulle man bygga en idrottsanläggning. Man hade alla förberedelser klara, och den skulle kosta 1,5 miljon kronor. Man förfrågade sig då om möjligheten att få bidrag, och det visade sig att man kunde påräkna ett bidrag på 20 000 till 30 000 kronor, eller högst 2 procent av anläggningskostnaderna. Det är verkligen knappast någon stimulans!

Enligt uppgift lär det finnas mellan 100 och 150 ansökningar eller förfrågningar om bidrag till idrottsanläggningar. Naturligtvis skall de inte byggas alla på en gång och därför bör man kanske inte tillmäta själva siffran alltför stor betydelse, men man förstår att Riksidrottsförbundets situation inte är särskilt avundsvärd. Det är inte heller kommunernas, när de vill försöka ge sina ungdomar de tekniska möjligheterna till idrottsutövning och därigenom ge deras intresse en annan inriktning än på sådant som resulterar i det vi i vanliga fall brukar kalla ungdomsproblem.

Naturligtvis är den anslagshöjning, som reservanterna föreslår, också mycket liten i förhållande till vad som behövs, men den tillgodoser dock i stort sett vad som äskats av organisationerna och ger möjligheter till en expansion, en reell ökning, vilket regeringens och utskottets förslag bara ger i obetydlig grad.

Det är med hänsyn till samhällets stora intresse av en intensifierad ungdomsverksamhet på alla områden, alltså också när det gäller idrotten, som jag instämmer i det yrkande, som herr Per-Olof Hanson har gjort om bifall till reservationen a.

Herr BENGTON (cp):

Herr talman! Det torde inte råda några delade meningar om idrottens stora betydelse framför allt för ungdomens del. Ej heller är det några delade meningar om att staten bör ge avsevärda bidrag till idrottens fromma på olika områden. Vi diskuterar i vilken utsträckning vi skall kunna ge bidrag, och jag skall utan vidare erkänna, att det är mycket välkommet för idrotten att departementschefen föreslår en höjning av anslaget med 1,4 miljon.

Vi reservanter anser dock, att detta knappast är tillräckligt, och att man borde gått litet längre. Det ligger nära till hands i detta sammanhang att jämföra med vad det kostar att föra sådan ungdom till rätta, som kommit på felaktiga vägar. Med tanke på hur många som ägnar sig åt olika former av idrott, får man nog säga, att statens kostnader i det fallet inte är så stora.

Jag skall gärna konstatera att det har gjorts åtskilliga saker för idrotten, men jag vill särskilt understryka två problem som betydelsefulla. Det första är ledarproblemet. Vårt samhälle har blivit så nyanserat, att människor blivit så upptagna, att de har svårare att ägna sig åt ledaruppgifter rent amatörmässigt, alltså av intresse och på fritid. Det måste till någon sorts ersättning för förlopad arbetsförtjänst och för att de ägnar kvällar och annan fritid åt ledaruppgifterna.

Den andra betydelsefulla frågan gäller idrottsplatserna. Jag tänker inte på de stora fina idrottsplatserna, de som kostar massor med pengar. Det finns en sådan på de flesta större orter. Jag tänker här på de enklare idrottsplatser, som är så välbehövliga. Vi har lekplatser åt barnen som alltså har möjlighet att vistas någonstans för sina lekar. Men vad finns det för våra tonåringar och andra? Var de än vill ta fram en boll, ett par hoppstänger eller något annat, så blir de bortkörda. Det finns ingen plats för dem någonstans. Där har vi en stor brist. Vi borde anordna gärna enkla och billiga idrottsplatser, men än-

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

då sådana att idrottande ungdom hade möjlighet att vara någonstans.

Slutligen, herr talman, vill jag framhålla att det har talats om vinterolympiaden i Innsbruck. Vi borde vara eniga om att Sverige bör deltaga med en rätt stark trupp där. Jag är säker på att vi har de högsta lyssnar- och tittarfrekvenser som kunde tänkas i radio och television när våra svenska idrottsmän så utomordentligt väl hävdar sig vid olika tillfällen.

Det är tacknämligt att vi har fått den höjning av anslaget, som har föreslagits, men vi önskar att det blir betydligt mera pengar. Det behövs.

Jag yrkar bifall till reservation a av mig själv m. fl.

Herr GILLSTRÖM (s):

Herr talman! Hittills har samtliga talare starkt understrukt idrottens stora betydelse för samhället för ungdomen. Det är överloppsgärning att den ene efter den andre i denna församling så envist upprepar detta. Jag tror att kammarens ledamöter utan undantag är ganska ense om att idrotten har en mycket stor betydelse både för den uppväxande ungdomen och för det svenska samhället. Vi kan avstå från att upprepa detta hädanefter i debatten. Det är inte detta det rör sig om.

Här har år för år idrottsanslaget ökat successivt, för all del ibland med små steg, men genom nu ifrågavarande budgetförslag med ett betydande steg, större än någonsin tidigare. Det har t. o. m. ansetts vara en sådan kraftig ökning av idrottsanslaget, att de representanter för den svenska idrottsrörelsens ledning som finns här i riksdagen denna gång har avstått ifrån att i vanlig ordning motionera om förhöjda idrottsanslag.

Det är värt att observera att det förhåller sig på det sättet. Däremot finns det en motion, tydligen en partimotion från folkpartiet, som syftar till att öka anslaget med närmare 3 miljoner kronor. Det är givet att det icke möter någ-

ra svårigheter för idrottsrörelsen att förbruka även dessa pengar. Herr Lundström har nyss exemplifierat, hur litet dessa pengar betyder för idrottsplatsbyggena ute i landet — det är nog sant att det kan röra sig om bara 1 å 2 procent av kostnaden. Men även med den föreslagna höjningen med 3 miljoner skulle det bli så små bidrag, att de i och för sig inte inverkar mycket på tillkomsten av de idrottsplatser, som kommunerna utför. Så litet betyder detta anslag — även om det vore betydligt större än det idrottsrörelsen nu har att förfoga över.

Utskottet har inte ställt sig avvisande till tanken på en förbättring. Utskottet anser emellertid att det förslag som nu framlagts av Kungl. Maj:t är ett gott steg som man bör ta, och då befinner sig, som jag sade, utskottet i en god samklang med den uppfattning man hyser även på ledande håll inom idrottsrörelsen.

Jag ber alltså, herr talman, att i fråga om anslagets storlek få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Debatten om boxningen har förts här många gånger tidigare. Den kan väl inte avvinnas några nya synpunkter. De anföranden som har hållits här av ett par läkare har dock varit av den art, att man ivrigt lyssnat och inte kunnat undgå att ta intryck. För min egen del har jag nog rättat mig efter den syn på boxningen, som de har givit uttryck åt, men jag kan inte finna att det i och för sig innebär att riksdagen skall sitta och fördela idrottsanslaget.

Jag har sagt tidigare vid behandlingen av denna fråga att jag delar den uppfattningen, att boxningen inte bör ha statens stöd, men att riksdagen kan inte lämpligen sitta och fördela medlen. Det bör vara Riksidrottsförbundets ledning, som bör ta ansvaret för vilka som skall komma i åtnjutande av statsmedlen, och jag tror att det är riktigt att den ordningen tillämpas även för framtiden.

Från den synpunkten och ingen annan ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan även i denna punkt.

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

Herr **HANSON, PER-OLOF**, (fp) kort genmäle:

Herr talman! Den uppräknings med 1,4 miljon kronor som departementschefen föreslår är till största delen in-tecknad genom de olympiska förberedelserna.

Det förefaller egendomligt, att herr Gillström först hävdar, att en ökning med 1,4 miljon är av väsentlig och stor betydelse, för att strax därpå säga att 3 miljoner ytterligare skulle betyda så ytterst litet för idrottsrörelsen, att det inte alls var något att tala om.

Herr **GILLSTRÖM** (s) kort genmäle:

Herr talman! När jag antydde, att de 3 miljonerna var en obetydlig summa, var det i jämförelse med de anspråk som man kan ställa på statsbidrag i fråga om idrottsanläggningar och dylika ting. Även 3 miljoner är ett ringa belopp i sådant sammanhang.

Herr **SCHÖTT** (h):

Herr talman! I anledning av herr Gillströms första anförande vill också jag beklaga, att här bara föreligger en enpartimotion. Detta är inte vanligt när det gäller idrotten, utan det brukar vara fråga om fyrtio motioner. Jag hoppas emellertid att det förhållandet inte skall avhålla någon som vill stödja idrottsrörelsen från att rösta för reservation a.

Onekligen satsar kommunerna i våra dagar mycket på idrotten. Jag vill nämna att det just nu exempelvis pågår projektering av inte mindre än 27 nya simhallar i vårt land. Kommunerna har klart för sig vad dessa anläggningar betyder inte minst för ungdomsvården, men det fordras att staten gör en större insats.

Det föreligger här nu ett förslag om att idrottsanslaget skall uppräknas till 17 miljoner, och jag ber för min del att få tillstyrka det förslaget. Jag yrkar alltså bifall till reservationen a av herr Bengtson m. fl.

Herr statsrådet **LANGE**:

Herr talman! Debatten som förts här i kammaren och till vilken jag bara del-

vis kunnat lyssna visar ändå, att det inte råder några som helst delade meningar om idrottens betydelse som en viktig faktor i ungdomens fostran och fysiska utbildning. Jag tror inte heller att någon skulle vilja bestrida att idrotten i hög grad kan aktivt bidra till att ge fritiden för många vuxna människor ett rikare innehåll. Det är inte därom vi i dag diskuterar, men dessa omständigheter gör att starka skäl kan anföras för att vi bör avsätta mer av våra gemensamma resurser till idrottsliga ändamål.

Men det är också vad som har skett. Jag har sett tillbaka på de senaste tio åren och funnit anslagsstegringar varje år, med ett undantag. Det undantaget, ärade kammarledamöter, är dock mer skenbart än verkligt, eftersom idrotten då tillfördes anslag direkt från en extra anordnad tipsomgång. Ett större steg än någonsin har kunnat tas i år, då anslaget, såsom här har påpekats utskotts-majoritetens talesman, föreslås höjt med 1,4 miljon kronor.

Det är klart att många kan säga, att det vore önskvärt om man kunde få en ännu större anslagshöjning, och vore resurserna obegränsade, så skulle jag inte ha någon som helst anledning att begränsa anslagsökningen här. Som vi vet har vi dock begränsade resurser att röra oss med, och detta är en realitet som i varje fall ett ansvarigt statsråd faktiskt måste ta hänsyn till. Det är ju inte någon nyhet för denna kammare.

Jag vill samtidigt säga att det för mig, som ändå har kontakt med en icke oväsentlig del av den aktiva idrottsrörelsen, har varit glädjande att finna så många nya entusiaster också i denna kammare för den idrottsliga rörelsen. Jag vet inte om herr Lundström tidigare har gjort sig till tolk för önskvärdheten av en betydande höjning av idrottsanslaget. Jag har gjort en reflexion i medkammaren som jag efter att ha hört en del av debatten här inte kan underlåta att upprepa i denna kammare, nämligen att det är litet underligt att detta intresse tar sig uttryck i en begäran om anslagshöjning det år då anslaget höjs mer än någonsin under de senaste tio åren. När regering-

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

en föreslår en höjning med 1,4 miljon kronor och reservanterna uttalar sig för att höjningen bör ske med 2,9 miljoner kronor ytterligare, så är det faktiskt litet svårt att ta riktigt på allvar det idrottsliga intresse och den sakkunskap på idrottens fält som ligger bakom detta önskemål.

Det är egentligen bara detta, herr talman, jag har velat säga i anslutning till den debatt som förts i denna fråga i dag.

Herr LUNDSTRÖM (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill i anledning av statsrådets anförande nyss än en gång understryka, att det förslag om en förstärkning av idrottsanslaget som är framlämnat av folkpartiet utgör ett led i de förslag som vi har framlagt om en ökning av anslagen till ungdomsverksamhet över huvud taget. Vi har nämligen ansett att situationen är sådan, att det är nödvändigt att förstärka den aktivitet, som kan ge ungdomarna ett annat och bättre inriktat intresse än det som så småningom leder till vad vi kallar ungdomsproblem. Det är skälet till att denna framställning har kommit i år.

Jag har verkligen svårt att förstå hur den föreslagna höjningen kan betraktas som särskilt stor, bland annat med hänsyn till det faktum att 750 000 kronor beräknas komma att åtgå till förberedelserna för vinterolympiaden. Kvar är då 650 000. Vissa löneförhöjningar är ofrånkomliga även inom idrotten — jag tänker då inte bara på dem som är fast anställda såsom instruktörer o. s. v., utan även alla som utför arbete i olika former exempelvis vid idrottsplaner skall av förklarliga skäl ha mer betalt — och därtill kommer även att en prisstegring har inträtt sedan i fjol. Tar man allt detta samman, tror jag inte det blir så mycket kvar av de återstående 650 000 kronorna till en reell höjning av idrottsanslaget, en höjning som kan medföra en expansion, en förbättring och en utvidgning av idrottsverksamheten.

Därför är enligt min uppfattning det förslag som har framlagts av folkpartiet om en reell höjning av idrottsanslaget mer än väl berättigat även ur den mer

begränsade synpunkt som statsrådet tog upp.

Herr statsrådet LANGE:

Herr talman! Som jag redan sagt kan man alltid argumentera för en anslagshöjning. Men det är litet svårare att göra det om man samtidigt måste tala om, varifrån medlen skall tas. De ytterligare nära tre miljoner kronor, som reservanterna här begär utöver vad utskottsmajoriteten tillstyrkt, är ändå ett rätt avsevärt belopp — det lär ingen kunna bestrida.

Jag vill också framhålla, att även under mellanår, således även under år då olympiska spel inte anordnas, utgår alltid vissa medel till förberedelser för deltagande i olympiska spel. Deltagande i olympiska spel ingår som ett väsentligt led i hela vår idrottsrörelse, dess inriktning och uppgifter.

Jag tror därför, herr talman, att man här inte skall skilja mellan de olika ändamålen så som herr Lundström närmast ville göra.

Herr SCHÖTT (h) kort genmäle:

Herr talman! För egen del anser jag inte att jag kan bli beskylld för något nymornat intresse när det gäller idrotten. Så länge jag har haft äran att tillhöra denna kammare har jag nämligen varje år talat för ökat stöd åt idrotten.

Statsrådet talade om sin förankring inom idrottsrörelsen, och den känner vi alla till. Ehuru jag inte har nöjet att stå i ledningen för ett lika stort förbund som statsrådet ber jag med anspråk på att få anses informerad att få säga, att behovet av ökade medel till idrottsrörelsen är uppenbart. För min del har jag vid det senaste årsmötet i Riksidrottsförbundet beklagat, att man där sänkt sina äskanden. Jag ansåg detta icke vara sakligt motiverat, ty behovet av ökade medel till idrottsrörelsen är större nu än tidigare. När det därför här föreligger ett förslag om ytterligare medel till idrotten ber jag att få tillstyrka det förslaget.

Jag ber alltså, herr talman, att få förorda bifall till reservation a.

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

Herr statsrådet LANGE:

Herr talman! Jag vill gärna intyga att herr Schött när han yttrar sig i denna debatt inte tillhör dem, som jag har svårt att ta på allvar. Jag känner väl till hans idrottsliga verksamhet och intresse. Men herr Schött tillhör ju inte motionärerna i den här punkten.

Herr ANDERSSON, BIRGER, (s):

Herr talman! Det skall bli en mycket kort rond!

Vi har här år efter år diskuterat boxningen, och vi känner varandras argument. Det är därför rätt meningslöst att upprepa vad som tidigare har sagts.

Vad gäller anslagen till amatörboxning vill jag emellertid som jag gjort redan många gånger förr framhålla, att jag i likhet med statsutskottets majoritet anser att vi med förtroende bör överlåta till Riksidrottsförbundet att sköta fördelningen av de medel som går till idrotten.

Mot dem som hävdar, att vi nu allvarligt bör överväga att förbjuda boxning, vill jag endast säga, att ett dylikt förbud kanske kunde göra villan värre. Vi hade på sin tid i Stockholm förbud mot offentlig boxning. Vad blev resultatet? Jo, det bildades en rad s. k. frivilliga boxningsklubbar som utan någon som helst insyn och kontroll ordnade boxningsmatcher. Om vi nu på grund av att vi är rädda för den amerikanska proffsboxningen skulle gå så långt att vi förbjöd amatörboxningen, skulle vi säkert komma att ångra en dylik åtgärd.

Nu är det i dag inte tal om att införa något förbud, utan vad man nu vill är att frånta Boxningsförbundet de medel som detta förbund tidigare fått för sin verksamhet. Jag anser nu som jag tidigare flera gånger sagt då vi haft debatter om boxningen, att Boxningsförbundet med sin propaganda för idrott gör en insats bland ett skikt ungdomar som utövar av andra idrottsgrenar inte kan åstadkomma därför att man inom de andra idrottsgrenarna inte kan få kontakt med just denna ungdom. Det gäller här ofta ungdomar som man från sam-

hällets sida på många olika sätt söker föra till rätta men där man endast ibland lyckas. Genom att de kommer in i boxningsklubbar kan man ofta i lycklig riktning påverka dessa ungdomar.

Med dessa få ord, herr talman, ber jag att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Herr KAIJSER (h) kort genmäle:

Herr talman! Det är inte mot den amerikanska proffsboxningen, som vi vill skydda den svenska ungdomen, utan det är framför allt mot den svenska amatörboxningen, som även den kan innebära faror. Vi anser också att amatörboxarna är den bas från vilken de professionella boxarna rekryteras. Vi tycker att det är onödigt att denna verksamhet skall understödjas med statsmedel.

Det har konstaterats att boxningsintresset i Stockholm är mindre än i Göteborg. Detta har satts i samband med att det här i Stockholm under flera år under 1920- och 1930-talen fanns förbud mot boxning. Jag vet att det trots detta förekom boxningsmatcher, och jag vet också att man inte hade en fullständig kontroll. Men det är anmärkningsvärt — det är inte jag som har hittat på det argumentet — att intresset för boxning varit mindre i Stockholm än i Göteborg.

Jag vill slutligen också säga att jag på nära håll sett att man inom de andra idrottsgrenarna, såsom jag antydde tidigare, kan få kontakt med ungdomen just för sådan idrott där ungdomarna kan få utlopp för sin styrka och sitt frimod. Jag tror inte att man behöver vända sig till boxningen för den sakens skull. Både jag och andra talare har vid tidigare tillfällen här i kammaren sagt, att det är att inte tillräckligt uppskatta våra ungdomsledare om man påstår att de måste intressera ungdomen för boxning för att över huvud taget få ungdomen med sig. Vi tror att ungdomsledarna har möjligheter att få ungdomen med sig även utan att behöva propagera för boxning.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till reservation b.

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

Herr EDSTRÖM (fp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Birger Andersson säger att vi med förtroende skall överlåta fördelningen av idrottsanslaget till Riksidrottsförbundet utan att närmare lägga oss i denna fördelning. Det är väl ändå knappast riksdagens vana att så göra — vi brukar ju vanligen bestämma om hur medlen skall användas när vi beviljar dem. Det är vår regel i andra sammanhang. Då bör riksdagen också kunna bestämma hur idrottsanslaget skall användas.

Vi stiftar lagar för att skydda våra barn mot livsfarliga leksaker, vi stiftar lagar till skydd mot gifters skadeverkningar etc. På samma sätt bör vi kunna ingripa här. När en idrottsgren visar sig ha skadeverkningar bör man åtminstone icke med statsbidrag gynna den ifrågasvarande verksamheten.

Att här skilja mellan amatör- och proffsboxning är omöjligt helt enkelt av den anledningen att proffsboxarna framstår som idolerna för amatörboxningen. Det är av den anledningen, för deras skull man slåss. Därför går det absolut inte att i det fallet särskilja de båda.

Det är en enkel renlighetsåtgärd med hänsyn till samhällets hälsa, att vi icke låter statsbidrag gå till en idrottsgren som har målet att skada.

Herr ANDERSSON, BIRGER, (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Edström menar att vi skall sitta och bestämma vilka idrottsgrenar som bör få anslag.

Ja, i dag finns det sådana som anser att boxningen skall förbjudas — om något år säger kanske andra att inte heller ishockeyn skall ha något anslag. Ett annat år förklarar man kanske att stavhopp med glasfiberstavar, som nu möjliggör hopp på 5 meter, innebär alldeles för stora risker. Nyligen rapporterades det från Finland att förra hösten åtskilliga hundra ungdomar låg skadade efter stavhopp, och på sina håll framför allt ute på den finska landsbygden hade en verklig proteströrelse mot stavhoppningen vuxit fram. Om vi börjar plocka

ut en gren här och en gren där, kan det hända att vi till slut bara har någon enstaka oskyldig idrottsgren kvar. Det blir visserligen billigt för finansministern men i övrigt kanske inte så lyckat, om vi slutligen bara skulle lämna anslag till bordtennis eller någon annan idrott som kan antagas vara tillräckligt ofarlig.

Jag menar med detta att vi här icke skall sätta oss till domare över olika idrottsgrenar utan ha fullt förtroende för Riksidrottsförbundet, det förbund som herrarna så gärna vill ge mycket pengar till.

Herr EDSTRÖM (fp) kort genmäle:

Herr talman! Den mänskliga uppfinningsrikedomen är ju storartad, men lyckligtvis finns det inte så många idrotter som till sitt mål har att skada. Det målet har i dagens läge bara en sport, boxningen — i övriga idrotter inträffar skador på grund av olyckshändelser, det är någonting helt annat.

Nu kanske riksdagens ledamöter får den uppfattningen att boxningen inte är så farlig med hänsyn till att vi också här i riksdagen utövar ett slags boxning, visserligen inte med nävarna utan mera med andens vapen. Men det är ett faktum att verklig boxning kan åstadkomma allvarliga skadeverkningar psykiskt såväl som fysiskt på det ömtåliga organ hjärnan utgör. För oss alla är hjärnan ett viktigt organ, som vi bör vara rädda om!

Herr KAIJSER (h) kort genmäle:

Herr talman! Man behöver ju inte precis fördela anslagen, men jag tycker att man skall kunna fästa vissa villkor även vid de anslag man ger till Riksidrottsförbundet.

Sedan vill jag säga till herr Birger Andersson, att om det är riktigt att flera hundra ungdomar ligger på sjukhus för skador som uppkommit vid hopp med glasfiberstavar, då man försöker kasta sig över en ribba högt upp i luften och sedan ramlar ned — visserligen i en hög med något slags elastiskt material där

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

man faller litet mjukare — då tycker jag att det finns alla skäl att se till att den formen av idrott verkligen upphör.

Herr SVEDBERG, LAGE, (s):

Herr talman! Jag har med ett särskilt intresse lyssnat till den läkarvetenskapliga analys, som herrar Kaijser och Edström har framfört här i kammaren, och jag måste respektera vad de har sagt. Under den debatt, som har förts, har jag emellertid ställt mig frågan, vart det skulle bära hän om det bleve ett förbud mot proffsboxningen. Det skulle utan tvivel innebära ännu större risker för amatörboxningen, eftersom de mest trimmade boxarna inom amatörleden, i vilken viktclass som helst, då skulle komma att utöva sin idrott på ett sådant sätt, att riskerna för de andra skulle bli mångdubbelt större. Så är det inom brottningen, där jag har någon erfarenhet, som även om den inte är så stor dock är tillräckligt stor för att jag skall förstå, att också den idrotten har sina risker. Brottning är en fin idrott, och jag beundrar även boxningen, därför att den kräver en snabbhet och en teknik, som gör att idrottsmannen måste ha hela sin reaktionsförmåga på helspänn.

Om riksdagen skulle föreläggas ett förslag om avskaffande av enbart proffsboxningen, skulle jag utan tvekan rösta emot ett sådant förslag. Jag skulle däremot kunna rösta för ett förslag om avskaffande av all boxning, även om jag uppskattar den trimning som denna idrottsgren ger nybörjarna därför att jag utgår från att alla idrottsledare, både när det gäller brottning och när det gäller boxning, ser till att idrotten utföres på ett fullt juste sätt. I boxning tillåts inga ojusta slag, men inom proffsboxningen föreligger ändock, som läkarna här har sagt, större risker än i andra idrottsgrenar. Finns det någon idrottsgren, som inte är förenad med vissa risker, om jag bortser från vissa inomhusgrenar, där riskerna inte är så stora men där olyckan ändå kan vara framme? Jag skall emellertid gärna erkänna att utvecklingen på den senaste tiden, särskilt

när det gäller proffsboxningen, har varit skrämmande. Frågan är bara, huruvida inte samhället får lov att se till att praktiskt taget all boxning avskaffas. Däremot kan jag aldrig acceptera att enbart proffsboxningen avskaffas, ty det skulle innebära att man tvingar de skickligaste boxarna i olika viktclasser att stanna i amatörleden, och då blir resultatet så mycket värre.

Jag har velat framföra dessa synpunkter i debatten, därför att jag tror att det bara skulle leda till större risker, om proffsboxningen avskaffades.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp):

Herr talman! Gentemot den siste talaren skulle jag vilja säga att den som i ishockey slår till motståndaren blir utvisad, men den som i en boxningsmatch slår ner motståndaren vinner.

Sedan vi senast diskuterade boxningen har en rad olycksfall inträffat, så många att påven har känt sig skyldig att tala mot vad han rubricerat som en barbarisk sed. Det har inträffat så mycket, att den kända tidningen New York Times i en ledare tagit avstånd under rubriken »mord i ringen». Det kan, förstår jag, förefalla löjligt att här hänvisa till att påven uttalat sig, men uttalandet kommer säkert att få återverkningar i hela världen.

Många har sedan vi sist debatterade denna fråga med livet fått plikta för att de har deltagit i boxningsmatcher. Det har också i boxningskretsar allt mer börjat diskuteras vad man skall göra för att hindra denna utveckling. Man har medgivit att boxningen har blivit mycket hårdare och mycket farligare.

När herr Birger Andersson talar om boxningens uppfostrande verkan tror jag han glömmer att boxningen har blivit mer och mer farlig.

Det är möjligt — ja, det är väl högst sannolikt — att herr Birger Andersson icke godkänner mig som kompetent att uttala mig på detta område, men herr Andersson känner liksom jag till att boxningen i Göteborg har blomstrat mer än på andra håll. Den har blomstrat mer

Anslag till fonden för idrottens främjande, m. m.

därför att vi där har haft den man, som i Sverige har gjort mest för att göra boxningen känd. Denne man måste anses vara en expert, det tror jag inte någon kan förneka.

När man nu vill att boxningsledningens skall få hand om pengar, som den svenska riksdagen skall bevilja, kan det ju vara anledning lyssna till vad Ingemar Johansson säger om boxningen av i dag. I en intervju, där Olle Länsberg har ställt en del frågor, säger Ingemar Johansson att »vad de svenska boxningsledarna vet om boxning kan jag samla i min ena hand». På frågan om han anser att amatörboxningen har något berättigande i Sverige när våra landslag bara blir sämre och sämre är svaret: »Det är inte grabbarna som blir sämre. Det verkar bara så därför att de utländska amatörerna numera är proffstränade. I samband därmed blir boxningen också farligare för vart år som går. Vi förbättras som ras, blir starkare, lär oss slå hårdare.» På frågan om inte boxningen har urartat svarar han: »Jo. Därför att det sitter folk i ledningen som inte begriper sej på den. Ringdomarna går upp i ringen med ena ögat på förbundsgubbarna vid ringside och det andra på boxarna.»

Det är alltså en boxare som förklarar att boxningen numera har blivit farligare. Om man underkänner all annan expertis, så lär det väl inte gå att underkänna hans. Det är väl då ganska egendomligt, att Sveriges riksdag skall lämna anslag till denna art av låt oss säga underhållning.

Herr **ANDERSSON, BIRGER**, (s):

Ja, herr talman, jag kan inte åbcropa vare sig påven eller Ingemar Johansson, men jag vill än en gång stryka under att det inte är meningen att anslå medel till professionell boxning. Avsikten är ju endast att delar av de medel som under idrottsanslaget här kommer att beviljas även skall kunna tilldelas boxningsförbundet, dit landets amatörboxning hör.

Jag har haft förmånen av att åtskilliga

gångar under senare år ha fått se amatörboxare i träning, och jag får säga att den träning de har utövat och de matcher de har gått inte har varit farliga, ty förhållandena på hemmaplan är något annorlunda än i de amerikanska boxningsringarna, där det gäller pengar, stora pengar förresten. När Ingo Johansson var amatör hade han hela den svenska pressen emot sig när han företrädde Sverige vid Olympiska spelen i Helsingfors. Orsaken härtill känner alla idrottsintresserade. För mig är han inte — lika litet som påven — högsta domare över svensk amatörboxning.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vardera momentet av utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

I fråga om mom. a, fortsatte herr talmannen, hade yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av herr Bengtson m. fl. vid punkten avgivna reservationen.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Edström* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 10 punkten 75 mom. a, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Bengtson m. fl. vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en

Om anslag för teckning av aktier i Aktiebolaget Statens skogsindustrier början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Edström* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 90;
Nej — 44.

Därjämte hade 3 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Herr *Hansson, Nils*, anmälde, att han av misstag röstat för ja-propositionen.

Sedermera gjorde herr talmannen i enlighet med de beträffande mom. b förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på godkännande av den av herr Per Jacobsson m. fl. vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Edström* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter givna varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 10 punkten 75 mom. b, röstas

Ja;
Den, det ej vill, röstas
Nej;

Vinner Nej, godkännes den av herr Per Jacobsson m. fl. vid punkten avgivna reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Edström* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befun-

nos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 85;
Nej — 47.

Därjämte hade 6 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkterna 76—84

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 85

Om anslag för teckning av aktier i Aktiebolaget Statens skogsindustrier

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lager* (I: 39) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Holmberg* och *Hagberg* (II: 49), hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att till teckning av aktier i Aktiebolaget Statens skogsindustrier å kapitalbudgeten, fonden för statens aktier, för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 40 miljoner kronor för att påbörja utbyggnaden av bolagets anläggningar i Karlsborg.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att motionerna I: 39 och II: 49 icke måtte av riksdagen bifallas.

Herr *LAGER* (k):

Herr talman! Jag ber att med hänvisning till den motivering som är lämnad i motionerna få yrka bifall till motionsparet I: 39 och II: 49.

Herr andre vice talmannen *IVAR JOHANSSON* (cp):

Herr talman! Jag ber att få hemställa om bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 86 och 87

Vad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av en atomkraftstation i Marviken, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 9, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1963/64 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

Anmälades jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 97, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1963/64, m. m.; och

nr 98, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning beträffande vartdera av dem, att andra kammaren i avseende å motsvarande utskottsutlåtande fattade samma beslut som första kammaren.

Anmälades och godkändes allmänna beredningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 136, till Konungen i anledning av motion om åtgärder mot falskskyltning av motorfordon.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 120, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 130, angående reseersättning åt församlingspräster m. m.;

nr 135, med förslag till lag om ändring i lagen den 4 januari 1927 (nr 1) angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt, m. m.;

nr 139, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350), m. m.;

nr 140, angående vissa ändringar i statliga avlönings- och pensionsförfattningar, m. m.;

nr 142, angående ökad utbildning av läkare;

nr 143, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 42 § lagen den 25 oktober 1957 (nr 577) om prästval;

nr 144, angående riktlinjer för utformningen av skolväsendets centrala ledning m. m.;

nr 145, med förslag till lag om ändrad lydelse av 33 och 87 §§ barnavårdslagen den 29 april 1960 (nr 97);

nr 147, med förslag till lag angående ändring i lagen den 21 december 1945 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m.;

nr 151, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 152, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna ändring i konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelsammanslutningen;

nr 153, med förslag till lag angående ändring i lagen den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel;

nr 154, om överlåtelse till Karlskrona stad av visst markområde i staden; och nr 155, om överlåtelse till Skövde stad av visst markområde i staden.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen om val till riksdagen m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

statsutskottets utlåtanden:

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag, avseende ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlösning av vissa pensionsförpliktelser i Enskilda järnvägarnes pensionskassa;

Interpellation ang. inrättande av ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor

nr 53, i anledning av väckta motioner om försäljning till allmänheten av statens aktier i LKAB, m. m.; samt

nr 54, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för uppförande i statsbudgeten av anslag till avlöningar;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall, m. m.; samt

nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphävande i viss del av den vid förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt fogade varuförteckningen, m. m.;

bankoutskottets utlåtande nr 13, i anledning av väckta motioner angående av kooperativa föreningar m. fl. bedriven sparkasse- och lånerörelse;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 16, i anledning av väckt motion om viss ändring av bestämmelserna angående inregistrering av fartyg m. m.; samt

nr 17, i anledning av väckt motion om översyn av kyrkomusikerstadgan;

tredje lagutskottets utlåtande nr 13, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i byggnadslagen den 30 juni 1947 (nr 385) m. m., dels ock i ämnet väckta motioner;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om utvidgning av Gotska Sandöns nationalpark; samt

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående riktlinjer och organisation för naturvårdsverksamheten, m. m., jämte i ämnet väckta motioner; ävensom

allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 17, i anledning av väckta motioner om utredning rörande reklamens omfång och kostnader;

nr 18, i anledning av väckt motion om åtgärder mot trafikfarliga djurpassager;

nr 19, i anledning av väckta motioner angående möjligheterna att bereda åldringar ökad sysselsättning;

nr 20, i anledning av väckt motion om utredning rörande sjukfrekvensen för män och kvinnor;

nr 21, i anledning av väckta motioner om kurativ verksamhet till stöd åt ensamstående mödrar m. fl.; samt

nr 22, i anledning av väckta motioner om en sociologisk undersökning rörande gifta kvinnors förvärvsarbete.

Interpellation ang. inrättande av ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor

Herr EDSTRÖM (fp) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Nyligen har medicinska fakulteten vid universitetet i Lund, med anledning av universitetsutredningens betänkande del VII: »Universitetens och högskolornas organisation och förvaltning», i skrivelse till Konungen framfört bl. a. följande principiella synpunkter.

»Fakulteten är helt införstådd med att utredningen eventuellt ansett det falla utanför dess uppdrag och befogenheter att vid framläggande av sitt betänkande komma med sådana förslag till planlösningar som skulle nödvändiggöra en ny departementsindelning. Likväl finner fakulteten det anmärkningsvärt, att utredningen, då den inledningsvis konstaterar, att den snabba expansionen av universitets- och högskoleväsendet nödvändiggör att från grunden ompröva dess organisation och förvaltning, ej fullföljt denna tankegång och gjort följande överväganden:

1. Är det rimligt att av ett departement, som skall ansvara för landets utomordentligt omfattande skolväsen och lärarutbildning, utbildningen av jurister och samhällsvetare för landets rättsskipning, administration och förvaltning, utbildning av naturvetare, tekniker och ekonomer för landets handel och indu-

Interpellation ang. inrättande av ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor

stri, begära, att det även i framtiden — med den förutsedda våldsamma expansionen — med erforderlig sakkunskap och effektivitet jämväl skall kunna vara högsta myndighet för utbildningen av läkare och övriga medicinska yrkeskategorier avsedda för landets hälso- och sjukvård?

2. Är det lämpligt, att inom ett och samma departement organisera utbildning och forskningsmöjligheter för högst differentierade yrkesgrupper, som i sin kommande yrkesutövning till större delen kan anses tillhöra helt andra departement?

3. Är det över huvud taget möjligt att inom den ecklesiastika ramen bygga upp en starkt uniformerad universitets- och högskoleorganisation, som åtminstone under några decennier framöver kan beräknas hålla inför de stora påfrestningar, som en starkt differentierad forskning och akademisk utbildning kommer att medföra, kanske redan inom den närmaste 10-årsperioden?

»Frågorna har endast av utredningen tangerats, då fakulteten konstaterar, att utredningen på departementsnivå ej företagit en överflyttning till ecklesiastikdepartementet av de under jordbruksdepartementet ställda tre högskolorna, av vilka åtminstone den veterinärmedicinska har en mycket nära anknytning till den medicinska disciplinen.»

»På universitetsnivå har utredningen å ena sidan låtit tandläkarhögskolorna och farmaceutiska institutet upphöra som självständiga organisationer och införlivat dem i större medicinska universitets- resp. högskoleorganisationer, å andra sidan låtit karolinska institutet och tekniska högskolan i Stockholm samt handelshögskolan i Göteborg kvarstå som självständiga med ett universitet jämställda organisationer och slutligen lämnat frågan öppen angående tekniska högskolans i Lund eventuella inordnande under Lunds universitet.»

»Fakulteten beklagar, att utredningen så föga penetrerat eller ansett sig ha haft möjligheter att penetrera de ovan anförda frågorna, ty med deras rätta be-

svarande står och faller hela ärendet angående en ändamålsenlig och efter tidens och samhällets krav väl avpassad universitets- och högskoleorganisation. Besvarandet av frågorna kräver emellertid primärt en översyn av den nuvarande departementsindelningen och därefter en ingående utredning av frågan angående de olika akademiska disciplinernas mest lämpliga departementstillhörighet.»

»Fakulteten önskar i det följande anföra en del synpunkter på de utbildningsproblem som sammanhänger med landets hälso- och sjukvårdsverksamhet.»

»En ändamålsenligt organiserad och med hänsyn till profylaktiska, terapeutiska och palliativa åtgärder planmässigt bedriven hälso- och sjukvård utgör en av ett kultursamhälles viktigare grundfunktioner. Alla gjorda prognoser visar också entydigt, att kraven på denna verksamhets effektivitet successivt kommer att öka i samband med samhällets allmänna utveckling.»

»För att kraven på en effektiv och allsidig hälso- och sjukvård skall kunna tillgodoses måste de personella och materiella resurserna icke endast vara förhållande utan därjämte vara rätt dimensionerade och samordnade i förhållande till varandra. Det lönar sig ej att öka storleken av de medicinska kadrarna, om dessa i brist på materiella resurser ej kan rationellt utnyttjas. Det lönar sig ej heller att bygga stora och välutrustade sjukhus, om dessa i brist på personal måste hållas stängda. Slutligen lönar det sig ej heller att åstadkomma en kvantitativ ökning av utbildningskapaciteten, om de utbildades allmänna duglighet och användbarhet är väsentligen beskuren till följd av kvalitativa brister i utbildningen. Till landets hälso- och sjukvård i vidsträckt bemärkelse måste sålunda även de olika utbildningsformerna för de i verksamheten engagerade kategorierna ovillkorligen hänföras. Därtill kommer att organisationens effektivitet är beroende av ett ständigt utvecklingsarbete på olika plan, medicinsk forskning, medicinsk industri, administration, organisation och planering, ekonomisk för-

Interpellation ang. inrättande av ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor

valtning, personalpolitik, internationell kontaktverksamhet m. m.»

»En intim samverkan mellan medicinalpersonalens olika grupper är en nödvändig förutsättning för uppnåendet av den eftersträfvade effektiviteten, men i övrigt framstår medicinalverksamheten såsom starkt differentierad och mångfasetterad, då den måste använda sig av vitt skilda medel och anlita en mängd olika yrkeskategorier.»

»För samtliga personalgrupper gäller, att de måste besitta mer eller mindre kvalificerade kunskaper i medicinska frågor. För flera av kategorierna gäller dessutom, att de under sin utbildning måste bibringas insikter såväl av teoretisk som praktisk natur. Den särart som karakteriserar utbildningsverksamheten kräver ett särskilt hänsynstagande, när det gäller utbildningens innehåll, planläggning och organisation samt de i utbildningen engagerade lärarna, som många gånger är nödsakade att bestrida sin lärarverksamhet som bisyssla vid sidan om annat betungande arbete i sjukvårdens tjänst. Ytterligare en faktor tillkommer som torde vara speciell för medicinalpersonalens utbildning, nämligen behovet för ett flertal grupper av det särskilda undervisningsmaterial som patienter utgör.»

»Fakulteten konstaterar, att utbildningen bedrivs vid medicinska fakulteter och högskolor, självständiga såväl som universitetsanslutna, samt vid ett stort antal utbildningsanstalter i statlig, kommunal, landstings- och privat regi. Högste företrädare på regeringsplan är ecklesiastikdepartementet, inrikesdepartementet (efter den 1/7 1963 socialdepartementet) och jordbruksdepartementet.»

»Den kliniska läkarutbildningen är väsensskild från andra akademiska utbildningsformer. Professorn/laboratorn i ett kliniskt ämne är ej endast universitetslärare. Han har därjämte funktionen att vara överläkare och chef för en stor sjukvårdande enhet med en mycket omfattande personalorganisation. I denna sin egenskap har han två huvudmän, dels universitetet (ecklesiastikdepartementet),

dels antingen den kommunale eller den statlige sjukvårdshuvudmannen. I sitt praktiskt medicinska handlande är han därjämte underställd medicinalstyrelsen (inrikesdepartementet). Denna dualism i professors/laborators-klinikchefsbefattningen innebär med den arbetsbelastning som vartdera ämbetet medför en ständig intressekonflikt, som kan ge sig tillkänna redan vid befattningens tillsättande. Frågan om universitetsstatuterna över huvud taget har en adekvat utformning, när det gäller tillsättandet av kliniska ordinarie lärarbefattningar, har f. ö. också redan tagits upp till diskussion bl. a. av de kommunala huvudmännen. Den nämnda dualismen är av principiellt djupgående natur men ger sig också till känna i en mångfald detaljer.

Vad ovan sagts om professorn/laboratorn-klinikchefen gäller i mycket hög grad även övriga kliniska läkare och underläkare. Erfarenheterna har visat, hur utomordentligt stora svårigheterna kan bli, när det gäller den rätta avvägningen mellan de tre huvuduppgifterna, forskning, undervisning och sjukvård.

Om man undantager de statliga undervisningssjukhusen, bedrivs den kliniska utbildningen i lokaler tillhörande den kommunale huvudmannen, vilka lokaler av denne upplåtits för undervisnings- och forskningsändamål enligt särskilda avtal. Mångfalden av samarbetsorgan för att sluta dessa avtal, tolka desammas innebörd och tillämpa dem i praktiken visar, att en splittring och en intressekonflikt även här råder, som blir till förfång för den kliniska utbildningen, icke minst varje gång en kapacitetsökning eller en nybyggnad planeras. Vad nu sagts om lokaler gäller även i betydande grad utrustning. Varje växling i utbildningens omfattning utlöser också här svårigheter på grund av den tungroddhet som karakteriserar avtalsapparaten.

Men för att lokaler och utrustning över huvud taget skall kunna ställas till den kliniska undervisningens och forskningens förfogande, vilka överenskomelser och avtal som än därom må ha

Interpellation ang. inrättande av ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor

träffats, är dock grundförutsättningen, att lokalerna med hjälp av annan sjukvårdspersonal kan hållas öppna och sjukvårdsmässigt drivas så att ett för utbildningen och forskningen lämpligt kliniskt material kan utnyttjas. De akademiska myndigheterna saknar praktiskt taget helt möjligheter att kunna lämna några bidrag till lösningen av den därmed förknippade problematiken, bl. a. emedan de för problemlösningen nödvändiga personalkategorierna i allmänhet ej har någon som helst anknytning till organ underställda ecklesiastikdepartementet.

Fakulteten är medveten om, att det även i framtiden torde kunna uppkomma organisatoriska och andra svårigheter i samband med den kliniska utbildningens anordnande, då statsmakterna för att kunna arrangera sådana utbildning måste utnyttja de landstings- och stadsägda undervisningssjukhusen. Samtidigt hyser fakulteten emellertid uppfattningen, att det under alla omständigheter vore för frågornas sakliga bedömning lyckligt, om statsmakternas intresse i desamma ej såsom nu är uppdelat på två olika departement utan ligger inom ett enda sådant, som samtidigt kan utöva högsta överinseendet över landets sammanslagna hälso- och sjukvård och det stora antalet därmed sammanhängande problem, bl. a. läkarutbildningsfrågan.

Fakulteten hemställer därför, att, innan det av universitetsutredningen framlagda betänkandet blir föremål för proposition, en översyn av den nuvarande departementsindelningen snarast kommer till stånd, särskilt med hänsyn till frågan angående lämpligheten att inrätta ett särskilt hälso- och sjukvårdsdepartement, samt att betänkandet överarbetas med hänsyn till vad som efter en sådan översyn må ha kunnat framkomma.»

Dessa fakultetens synpunkter synes vara värda beaktande.

Om man ser problemen ur mer allmän samhällspolitisk synpunkt, blir frågan om behovet av ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor än mer trängande. Frågans aktualitet ökas av

själva samhällsutvecklingen. Genom teknikens och den vetenskapliga forskningens framsteg förändras samhället, individerna får genomsnittligt längre livslängd, det blir procentuellt ökat antal äldre. Sjukvårdens organisation bör vara anpassad till möjligheten att bereda människor i behov därav en adekvat vård, oavsett åldern. Genom ålderspyramidens förskjutning ökas detta vårdbehov kvantitativt väsentligt. Det blir även behovsförskjutningar, relativt större behov av vårdplatser för långtidssjuka. Även i övrigt viss förskjutning av sjukdomspanoramata.

Denna utveckling medför även, att samhällets kostnader för hälso- och sjukvård oavslutligt stiger. År 1946 utgjorde de 1,8 % av bruttonationalinkomsten, 1960 3,5 %. År 1970 kommer de sannolikt att uppgå till minst 4,5 %. Vid bedömningen av dessa kostnaders storlek måste man dock ihågkomma, att fortfarande utgör vårt svenska samhälles produktionsbortfall på grund av sjukdom och invaliditet minst 5 miljarder kronor årligen. Vid sidan av den humanitära aspekten är en god och effektiv hälso- och sjukvård för ett samhälle alltid en god affär. Vi kommer alltid att ha råd att bota sjukdom. Det är dock väsentligt att ekonomiska och personella resurser utnyttjas på bästa sätt.

Utbyggnaden av sjukvården bör ske under hänsynstagande till ovan angivna faktorer men med försiktighet med hänsyn till fortgående vetenskaplig och teknisk utveckling. Härvid är den svenska sjukvårdsorganisationen med dess samverkan mellan medicinalpersonal och företrädare för den vård sökande allmänheten i form av förtroendemän tillfredsställande och medför att byråkrati och administrativ stelbenthet minskas.

Å andra sidan skapar sjukvårdsorganisationens uppbyggnad av bortåt 30 var för sig självständiga sjukvårdshuvudmän problem. Dessa huvudmän samverkar visserligen dels inom av riksdagen fastställda regioner, dels inom Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet. För en god och effektiv sam-

Interpellation ang. inrättande av ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor

ordning och samverkan kräves dock även centrala statliga direktiv och riktlinjer. I och med att landstingen och de landstingsfria städerna övertar regionvården, den öppna vården och mentalsjukvården, blir den direkta statliga sektorn inom sjukvården mindre, men den indirekta dirigerade blir desto betydelsefullare.

Av största betydelse är, att de ekonomiska bidragen från staten till hälso- och sjukvårdens huvudmän får enkel utformning och ger dessa huvudmän rörelsefrihet att bygga upp organisationen inom olika områden och på olika platser under beaktande av vad som kan vara ändamålsenligt med hänsyn till lokala förhållanden och andra praktiska överväganden. Men samtidigt måste erinras om — vilket medicinska fakulteten i Lund i sitt ovan citerade yttrande understrekar — att all planering av sådan utbyggnad av byggnader och organisation måste gå parallellt med planering av personalutbildning av olika kategorier av medicinalpersonal. Helst bör den senare planeringen och utbildningen sättas i gång först, då det oftast tar längre tid, innan åtminstone en del av vederbörande personalgrupper är färdigutbildade.

Medicinalpersonal finns av två grupper, dels med akademisk och oftast lång utbildning — läkare, tandläkare, veterinärer, apotekare, receptarier och nu på sistone sjukhusadministratörer — dels med lägre och kortare utbildning — sjuksköterskor, kuratorer, sjukgymnaster, arbetsterapeuter, barnmorskor, laboranter, röntgen-, laboratorie- och tekniska assistenter, medicinalpersonal vid mentalsjukhus, tandsköterskor och tandtekniker, undersköterskor, sjukvårdsbiträden m. m. Stora aktuella samordningsproblem förefinnas mellan flera av dessa olika utbildningslinjer, problem, vilka i dagens läge tarvar största uppmärksamhet för att bl. a. utnyttja förefintliga lärarkrafter på bästa sätt. Den nuvarande splittringen inom utbildningen leder därjämte till konstlade gränser mellan olika personalgrupper.

Då hela den nämnda akademiska utbildningen är statlig, följer härav, att de statliga myndigheterna måste bli de initierande och impulsgivande för att dessa omfattande problem skall bäst lösas. Att alla dessa utbildnings-, organisations- och utbyggnadsfrågor sammanfördes till ett enda departement, skulle ur effektivitetssynpunkt säkerligen vara av värde. I och med hälso- och sjukvårdens alltmer ökade betydelse i vårt svenska samhälle ökas önskvärdheten av sådan omläggning av departementsindelningen.

Jag anhåller därför om kammarens tillstånd att till hans excellens statsministern få rikta följande interpellation.

Vill Ers excellens medverka till att på grund av pågående samhällsutveckling med alltmer ökad betydelse för hälso- och sjukvårdsfrågorna en översyn av nuvarande departementsindelning verkställas, varvid frågan om lämpligheten att inrätta ett särskilt departement för hälso- och sjukvårdsfrågor särskilt beaktas?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spørsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 697, av herr *Lager*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 25, angående anslag till stöd åt Aktiebolaget Statsgruvor;

nr 698, av herrarna *Edström* och *Nyman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 77, angående anslag till åtgärder mot silikos, luftföroreningar och tobaksrökning;

nr 699, av herr *Andersson, Axel Johanne*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 94, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation;

nr 700, av herr *Osvald*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 94, med

överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation;

nr 701, av herr *Holmberg m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 96, med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 1 av anvisningarna till 20 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 702, av herr *Stefanson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 96, med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 1 av anvisningarna till 20 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 703, av herr *Geijer, Lennart, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 99, med förslag till vissa organisationsändringar inom överståthållarämbetets skatteavdelning, m. m.;

nr 704, av herr *Hanson, Per-Olof, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 108, angående vissa anslagsfrågor m. m. rörande det militära försvaret under budgetåret 1963/64;

nr 705, av herr *Isacson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 108, angående vissa anslagsfrågor m. m. rörande det militära försvaret under budgetåret 1963/64;

nr 706, av herr *Lager*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 108, angående vissa anslagsfrågor m. m. rörande det militära försvaret under budgetåret 1963/64;

nr 707, av herr *Pettersson, Harald*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 109, angående anslag till markförvärv för övningsfält för budgetåret 1963/64 m. m.;

nr 708, av herr *Edström* och fröken *Nordström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.;

nr 709, av herr *Gillström m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.;

nr 710, av herr *Kaijser m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.;

nr 711, av herr *Kaijser* och fröken *Stenberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts

proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.;

nr 712, av herr *Kaijser* och fröken *Stenberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.;

nr 713, av herr *Larsson, Thorsten, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.;

nr 714, av herr *Sundin*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.;

nr 715, av herrar *Widén* och *Källqvist*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.;

nr 716, av herr *Kaijser* och fröken *Stenberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 112, angående förbättring av arbetssituationen för rektorerna vid statliga gymnasier m. m.;

nr 717, av herr *Andersson, Torsten*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 113, angående anslag för budgetåret 1963/64 till Nordiska museet m. m.;

nr 718, av herr *Åkerlund*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 115, med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning, m. m.;

nr 719, av herr *Kaijser* och fröken *Stenberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 119, angående fackrepresentationen i skolstyrelserna;

nr 720, av herrar *Widén* och *Hilding*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 119, angående fackrepresentationen i skolstyrelserna; samt

nr 721, av herrar *Adolfsson* och *Lager*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 124, med förslag till lag om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete.

Herr TALMANNEN anförde:

Jag ber att få lämna ett meddelande beträffande nästa arbetsplenum, fredagen den 19 dennes. Antalet och arten av de till nämnda plenum föreliggande ärendena synes medge, att särskilt kvällsplenum ej hålles. Fredagens ple-

num synes böra fortgå utan middagsuppehåll och kunna avslutas omkring kl. 19.30.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 18.17.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Torsdagen den 18 april

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 10, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1963/64 inom handelsdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet tiden den 22—den 26 april 1963 för beivrande av sammanträde med gymnasieutredningen i Sigtuna.

Stockholm den 18 april 1963

Torsten Andersson

Den begärda ledigheten beviljades.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 120, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 130, angående reseersättning åt församlingspräster m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 135, med förslag till lag om ändring i lagen den 4 januari 1927 (nr 1) angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 139, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350), m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 140, angående vissa ändringar i statliga avlönings- och pensionsförfattningar, m. m.; samt

nr 142, angående ökad utbildning av läkare.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 143, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 42 § lagen den 25 oktober 1957 (nr 577) om prästval.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 144, angående riktlinjer för utformningen av skolväsendets centrala ledning m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 145, med förslag till lag om ändrad lydelse av 33 och 87 §§ barnavårdslagen den 29 april 1960 (nr 97); samt

nr 147, med förslag till lag angående ändring i lagen den 21 december 1945 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 151, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 152, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna ändring i konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 153, med förslag till lag angående ändring i lagen den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 154, om överlåtelse till Karlskrona stad av visst markområde i staden; och nr 155, om överlåtelse till Skövde stad av visst markområde i staden.

Föredrogs och hänvisades motionerna nr 697 och 698 till statsutskottet, motionerna nr 699 och 700 till utrikesutskottet, motionerna nr 701 och 702 till bevillningsutskottet, motionerna nr 703—717 till statsutskottet, motionen nr 718 till bankoutskottet, motionerna nr 719 och 720 till konstitutionsutskottet samt motionen nr 721 till behandling av lagutskott.

Föredrogs och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 7, stats-

utskottets utlåtanden nr 51—54, bevillningsutskottets betänkanden nr 32 och 33, bankoutskottets utlåtande nr 13, första lagutskottets utlåtanden nr 16 och 17, tredje lagutskottets utlåtande nr 13, jordbruksutskottets utlåtanden nr 9 och 11 samt allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr 17—22.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 123, med förslag till lag angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggs pension;

nr 146, med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 § religionsfrihetslagen den 26 oktober 1951 (nr 680); och

nr 156, med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.

Anmälades och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 722, av herr *Hansson, Gustaf Henry*, och herr *Nilsson, Yngve*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 25, angående anslag till stöd åt Aktiebolaget Statsgruvor;

nr 723, av fröken *Nordström m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 94, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation;

nr 724, av fröken *Nordström* och fru *Hamrin-Thorell*, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 94, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation;

nr 725, av herr *Åkerlund*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 124, med förslag till lag om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete; samt

nr 726, av herr *Åkesson* och herr *Peterson, Eric Gustaf*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 124, med förslag till lag om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.09.

In fidem
K.-G. Lindelöw